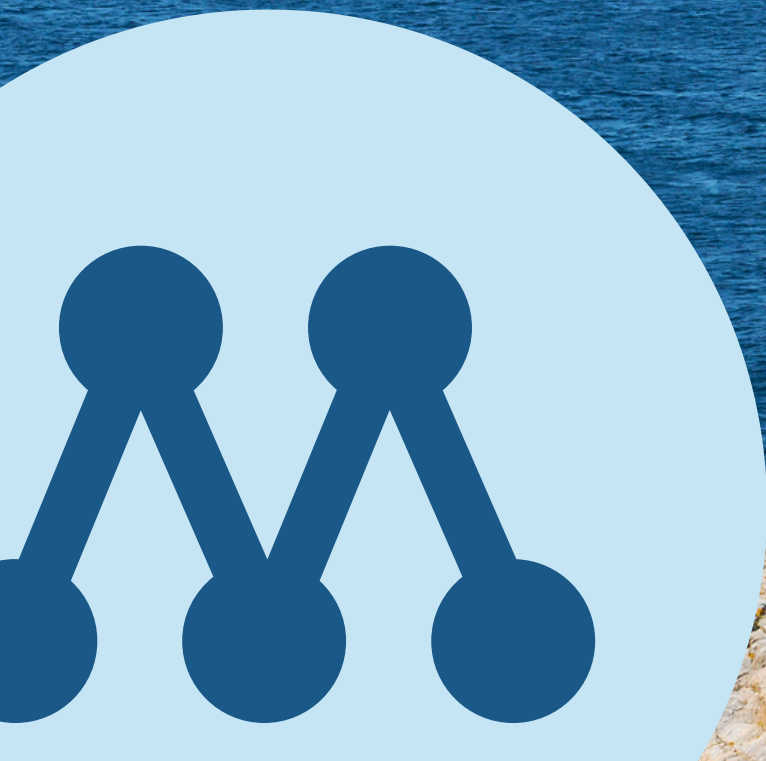

BUDGET 2025

Med plan för ekonomi 2026-2027

Västra Götalandsregionen

1. Inledning	3
1.1 Förord gruppledare	3
1.2 Om budgeten och dess roll i styrmodellen	4
1.3 Den nya politiska organisationen	4
1.4 Långsiktighet i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen	5
1.5 Nämnders och styrelser fortsatta arbete med budgeten	5
1.6 Budgetens långsiktiga mål	5
2. Västra Götalandsregionens verksamhet	10
3. Hälsa- och sjukvård	10
3.1 Strategi för framtidens hälso- och sjukvård	10
4. Regional utveckling	26
4.1 Regional utvecklingsstrategi	26
5. Kollektivtrafik	29
6. Kultur	31
7. Västra Götalandsregionens ledningsfunktioner	34
7.1 Regionstyrelsen	34
7.2 Fastigheter	34
7.3 Service	35
7.4 Inköp	36
7.5 Säkerhet och beredskap	37
7.6 IT och digitalisering	37
8. Västra Götalandsregionens medarbetare	38
9. Hållbarhet	42
10. Västra Götalandsregionens ekonomi	42
10.1 Ekonomisk utblick	42
10.2 Skatteintäkter och generella statsbidrag	43
10.3 Fördelning av regionbidrag och satsningar under perioden	44
10.3.1 Tabellverk regionbidrag	46
10.4 Fördelning av riktade statsbidrag	47
10.5 Investeringar	47
10.6 Pensionsåtagandet	47
10.7 God ekonomisk hushållning	48
10.7.1 Hållbar ekonomisk utveckling	48
10.7.2 Ekonomisk inriktning för Västra Götalandsregionen	48
10.7.3 Finansiella mål	48
11. Ekonomitabeller	49
11.1 Resultaträkning	49
11.2 Balansräkning	50
12. Beslutspunkter	52

1. Inledning

1.1 Förord gruppledare

Vi befinner oss fortsatt i en tid präglad av osäkerhet i vår omvärld bland annat på grund av Rysslands aggressionskrig i Ukraina och oroligheter i mellanöstern. Höga pensionskostnader och en vårdskuld efter Covid-19 pandemin påverkar oss också. Även om de ekonomiska förutsättningarna ser bättre ut för de kommande åren är det fortsatt viktigt att vi gör rätt politiska prioriteringar och ser till att våra resurser används på det sätt som ger mest värde för våra medborgare. Därför lägger Moderaterna fram en balanserad, effektiv och framtidsinriktad budget för Västra Götalandsregionen med fokus på regionens kärnuppgifter.

Västra Götalandsregionens ekonomiska ställning är i grunden stark. Det är dock nödvändigt att jobba med ekonomisk hushållning, effektivisering, ökad produktivitet, minskad administration samt minskad nettokostnadsökning för att invånarna även framledes ska kunna tillförsäkras både god vård och rimlig regionskatt.

De utmaningar som regionen, och framför allt sjukvården står inför med ökade vårdköer och ekonomiska underskott är ingenting att ta lätt på. Det kräver ett politiskt ledarskap och handlingskraft med tydliga prioriteringar där resurserna används med fokus på att värna och stärka kärnverksamheten. Vi moderater är alltid redo att ta på oss ledartröjan. Det är också därför Moderaternas budget för 2025 väljer att rikta specifika satsningar till ambulans- och akutsjukvård, samt att korta de långa köer regionen samlat på sig. Två områden som den Socialdemokratiska ledningen negligerat och nedprioriterat under alldeles för lång tid. Antingen bygger Socialdemokraterna nya och större väntrum eller så gör vi jobbet och får bort köerna en gång för alla.

Tillsammans kan och skall vi möta de utmaningar som ligger framför oss. Politiken behöver fortsatt vara beredd att fatta tuffa beslut och göra det som är nödvändigt för att säkerställa en stabil och hållbar framtid för Västra Götaland. Vi moderater kommer arbeta konstruktivt, ansvarsfullt och målinriktat för att vända den negativa trend som vi ser i regionen, och se till att vi fortsätter vara en region som är väl rustad för att hantera framtida utmaningar.

Vi lägger en budget med ett resultat som följer vad kommunallagen och dess förarbeten stipulerar. Det ställer i sin tur krav på en ansvarsfull politisk styrning. Budgeten för 2025 visar att Moderaterna tar ansvar för regionen. Vi lovar inte allt till alla, utan prioriterar det som är mest avgörande för att våra invånare ska få den vård som de har rätt till. Vi måste återgå till regionens kärnuppgifter om vi skall kunna lösa framtidens utmaningar. Det är vårt löfte till Västra Götalandsregionens invånare.

Lars Holmin

Regionstyrelsens vice ordförande och
Gruppledare för Moderaterna

1.2 Om budgeten och dess roll i styrmodellen

Budgeten är den medellångsiktiga prioriteringen och konkretiseringen av de måldokument och planer som regionfullmäktige har antagit. Budgeten förmedlar vidare den strategiska inriktningen för Västra Götalandsregionen under den kommande treårsperioden och utgör ett underlag för operativa vägval i den fortsatta planeringsprocessen via uppdrag, detaljbudgetar och verksamhetsplaner.

Den budget regionfullmäktige antar utgör det ramverk som anger inom vilka gränser verksamheten för det aktuella året ska bedrivas. Här väger politiken ambitioner kring målsättningar och ekonomi gemensamt inom de områden regionen åtagit sig att bedriva verksamhet.

I del A i reglementena framgår nämnder och styrelsers förhållningssätt till olika ramverk. De anges i ordning utifrån dess relevans och aktualitet för verksamheten.

Styrelsen/Nämnden ska inom sitt verksamhetsområde:

- Följa vad som anges i lag eller annan författning.
- Följa det fullmäktige i reglemente, i samband med budget eller i annat särskilt beslut har bestämt att Styrelsen/Nämnden ska fullgöra.
- Verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer.
- Följa de riktlinjer, rutiner och anvisningar som regionstyrelsen lämnar i sin roll att samordna och ha uppsikt över Västra Götalandsregionens verksamheter.

1.3 Den nya politiska organisationen

Utgångspunkten för den nya politiska organisationen var en tydligare styrning, färre regionala aktörer involverade samt renodlade ansvar och roller i syfte att skapa effektivitet, tydlighet, helhetsperspektiv och ökad synergi. Ökad tydlighet och genomslag för den strategiska inriktningen och mer av långsiktighet i planeringen av verksamhet och ekonomi har varit centrala delar när organisationen utformades- detta gäller särskilt inom hälso- och sjukvården. Att utforma en ny styrning kommer att ta tid och kräver att nya arbetssätt och metoder efterhand kommer på plats.

Styrningen i den nya politiska organisationen utövas i fem nivåer och kan ses som skedesindelad/sekventiell:

- Regiongemensam ägarstyrning.
- Strategiska måldokument och handlingsplaner.
- Operativa beslut om uppdrag och resurser som följer de strategiska dokumenten.
- Utförarna verkställer de operativa besluten.
- Delregional nivå "vakar" över lokalt genomslag för fattade beslut.

Även om styrningen kan ses som sekventiell innebär ju inte att allt arbete och alla beslut fattas i en förutbestämd ordning. Vad gäller uppföljningen är huvudinriktningen att varje "nivå" följer upp det man är ansvarig för, förutom regionstyrelsen som ska rapportera till regionfullmäktige och utöva sin uppsynsplikt.

1.4 Långsiktighet i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen

Fokus i arbetet med budget och uppdrag/överenskommelser har i väldigt stor utsträckning varit på kommande verksamhetsår. Därmed har planering och åtgärder ofta skett med ett kortsiktigt perspektiv. Den nya politiska organisationen syftar bland annat till att flytta fokus till mer strategiska frågor med mer långsiktigt perspektiv. Det innebär att styrelser och nämnders flerårsplanering med budget och genomförande av givna uppdrag, både den ekonomiska och verksamhetsmässiga, ska ges ett större utrymme. Det innebär bland annat att anpassningar av verksamhet till givna uppdrag, ekonomiska resurser och inriktning ska beskrivas i flerårsplaneringen.

1.5 Nämnders och styrelser fortsatta arbete med budgeten

Nämnder och styrelser ska i tillämpliga delar bryta ner de mål och inriktningar som regionfullmäktige ger i denna budget och planera sin verksamhet i linje med dessa. Regionstyrelsen ska, under sin uppsiktsplikt, följa hur nämnders och styrelser arbete fortskrider med genomförande av budget 2025 och planer för 2026 och 2027.

1.6 Budgetens långsiktiga mål

Sammanställning av budgetens mål och fokusområden

Prioriterade mål för 2025 – 2026	Fokusområden 2025
Västra Götalandsregionen ska verka för en minskad miljö- och klimatpåverkan i Västra Götaland	<ul style="list-style-type: none">• Den biologiska mångfalden ska stärkas.• Öka Västra Götalandsregionens positiva påverkan för god hälsa, jämlikhet och delaktighet enligt mål för social hållbarhet 2030.• Minska verksamheternas avfallsmängd och verka för cirkulära affärsmodeller och skärpta miljökrav vid upphandling.
Stärka innovationskraften för ett hållbart och konkurrenskraftigt näringsliv i framkant	<ul style="list-style-type: none">• Kraftsamla för elektrifiering.• Kraftsamla för cirkulära affärsmodeller.• Främja företagsamhet och kapacitet för förnyelse.

<p>Öka inkludering – för tillit och sammanhållning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kraftsamla för fullföljda studier. • Stärka arbetet för yttrandefrihet och demokrati. • Stärka nationella minoriteters egenmakt och tolkningsföreträde. • Stärka dialog med det civila samhället.
<p>Knyta samman Västra Götaland med hållbara resor och förbättrad tillgänglighet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsatt påverkansarbete för de prioriterade infrastrukturobjekten i Västra Götaland. • Andelen hållbara resor ska öka i hela Västra Götaland samt ha ökad marknadsandel. • Arbeta för ökad självfinansieringsgrad i kollektivtrafiken. • Andel invånare som nyttjar snabbt bredband ska öka.
<p>Kultur för ökad inkludering, bildning och konstnärlig frihet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Stärk VGR:s arbete med demokrati och yttrandefrihet. • Kulturen ska nå och tillgängliggöras för fler i hela Västra Götaland. • Stärk kulturens infrastruktur.
<p>Takten i omställningen till nära vård behöver öka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • En samlad resurs- och uppdragsväxling mellan den specialiserade vården och primärvården behöver ske genom ordnat överförande. • Mobil vård behöver samordnas och på övergripande plan likriktas för en jämlik vård. • Fortsatt arbete med att införa hälsofrämjande och förebyggande insatser som är effektiva, samordnade och utgår från evidensbaserade metoder.

	<ul style="list-style-type: none"> • Öka samverkan med patienten i centrum bl. a. genom översyn av vårdssamverkansstrukturen på samtliga nivåer. • Fortsatt utveckling inom nya digitala tjänster för de områden där digitalisering kan göra mest nytta. • Tillse att primärvården är tillgänglig när människor behöver den. • Öka möjligheterna till avbokning/ombokning på nätet genom öppna tidböcker. • Utveckla ett mer systematiskt prioriteringsarbete som innefattar horisontella jämförelser och prioriteringar av såväl befintliga metoder och arbetssätt som nya satsningar. • Harmonisera prioriteringar med övriga regioner för att nå en jämlik vård.
<p>Kvalitetsdriven verksamhetsutveckling och kompetensförsörjning</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla struktur och arbetssätt för att hålla ihop vårdens processer. • Strukturerat införande av digitala tjänster. • Komma igång med införande av AI-lösningar i vården, och säkra kompetenser för AI-utveckling. • Utveckling och kvalitetssäkring av patientdata. • Kompetenshöjande insatser i kvalitetsdriven verksamhetsutveckling, implementering och digital kompetens.

<p>Utveckla och förbättra hälso- och sjukvård för barn och unga</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Effektiv samordning behöver etableras i hela VGR, goda exempel finns. • Förbättrad barnkompetens och ökad samverkan med kommun och skolhuvudmän. • Fortsatt genomförande av sammanhållen vårdprocess för barn och unga med utvecklingsrelaterade funktionsavvikelser. • Tillgängligheten till barnlogopedi ska öka. • Möjligheten till tidiga insatser och tillgängligheten till BUP ska öka. • Bra följsamhet till riktlinjen för barnsäkring av digitala invånartjänster. • Öka antalet effektiva hälsofrämjande och förebyggande insatser.
<p>Invånarnas tillgång till den vård de behöver ska öka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Minska beläggningen på regionens vårdplatser för att minska problemet med överbeläggningar. • Ökad samverkan med kommuner för hemtagning av färdigbehandlade patienter. • Beslutade strukturförändringar inom vården behöver genomföras och beläggningsgraden på våra slutenvårdsplatser behöver minska. • Stärka tillgängligheten och korta väntetiderna för både förstabetesök och behandling genom ökad produktivitet. • Öka tillgängligheten till ambulans och korta inställetider för prio1-larm inom ambulanssjukvården.

Skapa attraktiva arbetsplatser och förbättra möjligheten till karriär- och kompetensutveckling för att kunna behålla och utveckla medarbetare för att säkra tillgängligheten

- Fortsatt arbete med uppgiftsväxling samt utveckla nya och förändrade arbetssätt.
- Kompetensutveckla för att kunna digitaliseringens möjligheter fullt ut.
- Förbättra den organisatoriska arbetsmiljön för att förbättra chefers och medarbetares förutsättningar.
- Säkerställ att medarbetarperspektivet omhändertas vid införandet av nya digitala lösningar.
- Skapa tid och förutsättningar för en lärandekultur och lärande i vardagen.
- Arbeta med att öka intresset för seniora medarbetare för att förlänga arbetslivet genom att arbeta kvar i VGR i slutet av karriären.
- Arbeta för att öka robustheten i sjukvårdssystemet genom kompetensutveckling och breddade kompetenser.
- Omhänderta den rekryteringsmöjlighet som utbildningsuppdraget innebär på ett systematiskt sätt.
- Fortsätta utveckla karriärmöjligheter och tjänsteutbud så att medarbetare kan och vill växa och utvecklas i sina yrken för ökad kontinuitet.

Arbeta med arbetstidsförläggning utifrån ett långsiktigt hållbart arbetsliv med hänsyn till given budgetram samt tillgänglighets- och budgetuppdrag beaktas

- Införande av schemaplaneringssystem och standardiserade schemalägningsprocesser.
- Arbeta med samplanering av kompetenser vid schemaläggning för att optimera produktion.

	<ul style="list-style-type: none"> • Bemanningsplanering och arbetstidsförläggning behöver förbättras. • Fortsatt arbete kring långsiktigt hållbar arbetsmiljö.
Arbeta mer aktivt med Västra Götalandsregionens beredskap	<ul style="list-style-type: none"> • Intensifiera arbetet med beredskapsfrågorna för sjukvårdsmaterial, tvätt och livsmedel.

2. Västra Götalandsregionens verksamhet

Västra Götalandsregionen bedriver sin huvudsakliga verksamhet inom nedanstående fyra områden. Grunden för ambitionerna och inriktningen inom dessa utgår från de strategier och planer som fastslagits inom respektive område. Det är utifrån dessa som mål, ambitioner, aktiviteter och åtgärder ska planeras och riktas mot.

3. Hälso- och sjukvård

3.1 Strategi för framtidens hälso- och sjukvård

Västra Götalandsregionen är med svenska mått mätt en stor region befolkningsmässigt och verksamhetsmässigt. Det ger goda förutsättningar i form av skatteintäkter och bred kompetens samt möjligheter att samordna verksamheter, där Västra Götalandsregionen kan hantera och driva förändringar inte bara i den egna organisationen, utan också i samhället i stort. Samtidigt finns stora utmaningar avseende demografi, kompetensförsörjning och tillgänglighet. Det är synnerligen viktigt att arbeta med ständiga förbättringar, med benchmarking, såväl internt som nationellt och internationellt, samt med att sprida goda exempel och best practice.

När andelen äldre blir större ökar vårdbehoven samtidigt som en mindre andel i arbetsför ålder innebär att färre både kommer att producera och finansiera hälso- och sjukvården. Det kommer att märkas bland annat som en ökad konkurrens om arbetskraften och resurserna. Det går således inte att räkna med att det på sikt kommer bli fler medarbetare inom hälso- och sjukvården. Istället är det nödvändigt med förändrade arbetssätt, att arbeta som ett sammanhållet hälso- och sjukvårdssystem, att våga göra nytt och annorlunda samt att lära av varandra.

Att nyttja digital teknik och att utveckla digitala beslutssystem är viktigt, där en ökande andel av de ekonomiska resurserna kommer att behöva läggas på digitala lösningar. Det är till gagn för patienten som kan få sin vård i, eller närmare, hemmet men det innebär också att personalens tid kan läggas på de patienter som har störst behov och att vårdplatser frigörs.

De utmaningar som regionen och sjukvården står inför, vårdköer och ekonomiska underskott, kräver politiskt ledarskap, handlingskraft och tydliga prioriteringar av kärnverksamheten. Det är viktigare än någonsin att göra politiska prioriteringar och använda våra resurser med fokus på att värna och stärka kärnverksamheten. För oss kommer kärnverksamheten och sjukvården alltid först och vi vidhåller att det finns andra åtgärder att vidta i regionen som helhet, än att spara på t ex ambulans- och akutsjukvården. Det handlar t ex om att öka kollektivtrafikens självfinansieringsgrad, så att andelen skattesubventionering från regionen inte ska överstiga hälften av den faktiska biljettkostnaden och att avsluta åtagandet kopplat till Folkteatern som skulle frigöra cirka 63 miljoner.

Dock kommer tydligare prioriteringar också behöva göras inom ramen för kärnverksamheten och alla krafter och aktörer måste utnyttjas för att leverera vård till invånarna. Vi ser det som synnerligen angeläget att intensifiera arbetet med att effektivisera arbetssätt, processer och patientflöden samt vidta strukturella åtgärder som sänker kostnadsnivån för att långsiktigt kunna erbjuda bästa möjliga vård till patienterna och nå en ekonomi i balans.

God tillgänglighet till hälso- och sjukvård är en av Västra Götalandsregionens viktigaste frågor. Den strategi för hälso- och sjukvårdens omställning som regionfullmäktige antagit syftar till att stärka hälso- och sjukvården ur ett tydligt invånar- och patientperspektiv. Omställningsarbetet är en av de viktigaste insatserna för att öka tillgängligheten till vård och behandling. Det är angeläget att omställningen till nära vård inte stannar av. Vård som patienten behöver ofta ska finnas nära och arbetet med att stärka tillgängligheten till primärvården måste fortsätta.

Förändringarna, för att nå ett sammanhållet hälso- och sjukvårdssystem, utgår från Västra Götalandsregionens strategi för hälso- och sjukvården, arbetet med omställningen och Sveriges bästa offentliga arbetsgivare samt Program Millennium. Även om många viktiga beslut fattats, saknas vissa delar och vi ser behov av att arbetet intensifieras för ökad genomförandekraft. Ett sammanhållet hälso- och sjukvårdssystem är en nyckel för att nå målen satta i strategierna och förändringarna som strategierna innebär är beroende av varandra. Hälso- och sjukvårdssystemet är större än Västra Götalandsregionen, vilket kräver samverkan i utvecklingen tillsammans med kommuner, privata vårdgivare och det civila samhället.

För att klara omställningsarbetet och framtida utmaningar, i form av ett ökat vårdbehov och svårigheter att rekrytera rätt medarbetare, krävs omfattande insatser för att effektivisera och öka produktiviteten.

2018 beslutade regionfullmäktige att samla Alingsås lasarett, Angereds närsjukhus, Högsbo närsjukhus och Kungälv's sjukhus i den gemensamma förvaltningen Sjukhusen i Väster. Ett upplägg som vi då hade högre förväntningar, och förhoppningar på. I budgeten för 2025 föreslås att en utredning tillsätts med syfte att utreda organisering och styrning, samt vad för alternativa lösningar det finns för framtiden. Detta för att i god tid till nästkommande mandatperiod vara väl förberedda i en revidering av den politiska organisationen. Regionstyrelsen tillförs 2 mnkr i medel för att genomföra utredningen under 2025.

Tillgänglig och trygg hälso- och sjukvård

God tillgänglighet till hälso- och sjukvård är en av Västra Götalandsregionens viktigaste frågor. Alla invånare ska få både den akuta och planerade vård de behöver i rätt tid. Genom Regionfullmäktiges beslut om en strategi för hälso- och sjukvårdens omställning finns ett ramverk för hur Västra Götalandsregionen ska möta beskrivna utmaningar och behov av reformer. Det handlar om att utveckla den nära vården, koncentrera vård för bättre kvalitet och tillgänglighet, utveckla digitala vårdformer och tjänster, samt fokusera på kvalitetsdriven verksamhetsutveckling och att säkra barnuppdraget.

En väl fungerande primärvård är en förutsättning för att öka tillgängligheten. Ett annat viktigt verktyg är digitalisering av både arbetssätt och vårdutbud. Erbjudandet av vårdtjänster ska ske enligt principen digitalt när det går, fysiskt när det behövs. Det övergripande målet för hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen är att erbjuda en tillgänglig hälso- och sjukvård som är sammanhållen, patientsäker och av högsta kvalitet, och som alltid utgår från den enskilde patientens behov och erfarenheter.

Att sätta rätt diagnos är en viktig del av vårdprocessen. Att effektivisera och optimera flöden måste ha ett stort fokus. Genom att tillse att patienten träffar läkare med rätt kompetens så snabbt som möjligt, och att olika professioner och vårdnivåer samverkar kring patienten, kan vi minska risken för felaktiga diagnoser och därmed säkerställa en snabbare och mer effektiv behandling. Detta leder i sin tur till att vården blir mer kostnadseffektiv, då det kan minska behovet av upprepade besök och undersökningar.

Genom att fokusera på patientens väg till rätt diagnos kan vi skapa en mer effektiv och kvalitativ vård för patienterna samtidigt som vi optimerar resursanvändningen inom vården. En VGR-gemensam remissportal och köhantering bör snarast implementeras för att lotsa patienten till det sjukhus med kortast köer. Det skulle kunna bidra till att invånarna får rätt vård i tid oavsett var i regionen man bor.

Ökad tillgänglighet till primärvård och en utbyggd och sammanhållen nära vård

Under den närmaste tioårsperioden förväntas primärvården utvecklas för att utgöra en betydligt större andel av hälso-och sjukvården. Krav-och kvalitetsboken kan upplevas som en omfattande och komplex dokumentation, vilket kan göra det svårt att förhålla sig till och tillämpa, samt ger upphov till onödigt krångel i arbetet med omställningen. En översyn och revidering av krav- och kvalitetsboken, ersättningsnivåer och resurser pågår.

Fokus bör enligt oss ligga på tillgänglighet och kvalitet, på förenkling och ökade möjligheter till differentiering av krav och ersättningsmodeller för att t ex möta de geografiska och/eller socioekonomiska skillnaderna. Genom ökat fokus på primärvården, på utvecklingen av den nära vården och närsjukhus samt på förstärkning av mobil vård ska vård som patienterna behöver ofta finnas så nära som möjligt. Invånarna ska ha tillgång till vård i tid och med kvalitet oavsett var man bor i regionen. Ökat fokus ska också ligga på det preventiva och hälsofrämjande arbetet. De justerade patientavgifterna ska bidra till att styra vårdkonsumtionen till rätt vårdnivå.

En sammanhållen hälso- och sjukvård är särskilt viktig för patienter med kroniska somatiska och psykiatriska sjukdomar samt för de mest sjuka äldre. Arbetet med att skapa en sömlös hälso- och sjukvård underlättas av införandet av Framtidens Vårdinformationsmiljö (FVM). För att ge patienter som behöver vård regelbundet en högre kvalitet på vården, är det viktigt att det finns kontinuitet och samarbete mellan kommunen, vårdcentralen och sjukhuset. Målsättningen är en sömlös vård utan stuprör, vilket är särskilt viktigt för kroniker och äldre multisjuka patienter. Kontinuitet i vården är viktig för dessa patienter eftersom det säkerställer att deras vård och behandling är samordnad och sammanhängande över tid.

Samverkan mellan regionen och kommunerna kring färdigbehandlade patienter behöver fortsätta utvecklas. Det är till gagn för såväl patienten som för samhället i stort att vården ges på rätt nivå. Inrättandet av mellanvårdsformer ska bidra till att avlasta sjukhusen och frigöra vårdplatser. Vi strävar efter att etablera en vårdkontakt och vårdlots inom primärvården för att skapa en sammanhållen vårdupplevelse för patienten och underlätta vägledning till rätt vårdnivå. Detta är särskilt viktigt för patienter som regelbundet är i kontakt med vården, särskilt äldre och multisjuka, där behovet av kontinuitet och samordning är som störst.

Konkurrensen om vårdpersonal är stor. Gemensamma mellanvårdsformer och ett ökat samarbete mellan regionen och kommunerna med patienten i centrum kan bidra till ett effektivare resursutnyttjande. Som patient ska du inte själv behöva navigera mellan olika vårdnivåer eller bli skickad fram och tillbaka mellan olika instanser. Vården ska också i högre grad kunna utföras i hemmet eller det kommunala boendet genom besök av mobila sjukvårdsteam och läkare. Vi ser gärna fler mobila team och bedömningsbilar som kan avlasta sjukhusen. Det uppnås genom att tillse att det finns rätt kompetenser och att primärvården har ett lokalområdesuppdrag som också innefattar hälsofrämjande arbete.

För att förbättra tillgängligheten och kvaliteten inom vården är det viktigt att bevara kompetensen inom primärvården. Detta kan åstadkommas genom att erbjuda kombinationstjänster och genom att omstrukturera medarbetarstrukturen. Genom att främja samarbete med andra vårdgivare och huvudmän kan primärvården stärkas. En utveckling av primärvården skulle också bidra till att skapa en mer jämlik vård, vilket skulle innebära att alla patienter, oavsett bostadsort, har tillgång till en primärvårdscentral.

För att primärvården med vårdcentralerna ska kunna utgöra basen för den nära vården behöver den vara tillgänglig för patienterna. Vi ser gärna utökade öppet- och kontakttider, anpassade till invånarnas behov. Möjligheterna till digitala vårdkontakter och besök bör också öka, liksom möjligheterna till avbokning/ombokning på nätet genom öppna tidböcker. Enligt genomförandeplanen för omställningen ska vårdutbudet vara mer digitalt, anpassat för invånarens behov och tillgängligt när patienten behöver det. I en framtid där digitaliseringen spelar en allt större roll kan en mer tillgänglig och effektiv vård skapas för alla. Visionen är att erbjuda patienter ett smidigt sätt att få den vård de behöver, när de behöver den. Genom att prioritera digitala lösningar som förstahandsval, med en app eller telefonkonsultation, kan vården bli mer tillgänglig och flexibel för patienterna.

Det finns även en stor potential med att integrera artificiell intelligens (AI) i vården för att effektivisera ytterligare. AI-teknik kan användas för att automatisera och förbättra administrationen, vilket frigör tid och resurser för vårdpersonalen. Med hjälp av AI-teknik kan patienterna få en aktivare roll, där de ges verktyg för egenkontroll och ett ökat engagemang i sin egen vård. Teknologin spelar en central roll i att göra vården mer patientcentrerad och effektiv.

Trygghetssatsning

Kärnverksamhet och akutsjukvård utgör ryggraden i hälso- och sjukvårdssystemet. Arbetet med att minska ambulanssjukvårdens utryckningstider måste fortsätta och koncepten Samverkande sjukvård, I Väntan På Ambulans (IVPA), bedömningsbilar, SMS livräddare och drönare med hjärtstartare ska utvecklas vidare. Rätt insats på rätt plats i rätt tid ska genomsyra hela hälso- och sjukvårdsverksamheten.

Ambulanssjukvården är idag likställd med en mobil akutmottagning, där patienten kan få en kvalificerad bedömning och omedelbar behandling på plats. När olyckor inträffar eller akuta medicinska tillstånd uppstår, är det ambulanssjukvården som utgör den första linjen av livräddande insatser. Snabb och effektiv ambulanssjukvård kan vara skillnaden mellan liv och död för den enskilde patienten.

Trygghetssatsningen fokuserar på att förstärka akutambulansen, lättvårdsambulanser för transport mellan vårdinrättningar för att avlasta akutambulansen samt bedömningsbilar. Satsningen ska stärka ambulanssjukvården med 450 mnkr för 2025 – 2027, fördelat över 150 mnkr per år. Resurserna täcker drift och personal för ambulans, bedömningsbil och en riktad personalsatsning till våra akutmottagningar.

Trots Västra Götalandsregionens ambitiösa mål om att nå 90 procent av de mest akuta larmen inom 20 minuter, har inställelsetiderna försämrats under de senaste åren. Inställelsetiderna varierar och vi ser ett behov av att förstärka ambulanssjukvården för att säkerställa snabbare responstider över hela regionen för invånarnas säkerhet.

En viktig del av trygghetssatsningen innefattar utbildning för distriktsläkare och förstärkning av bemanningen på våra akutmottagningar med målet att öka antalet undersköterskor, sjuksköterskor och läkare. Avgörande för att akutsjukvården ska fungera tryggt och effektivt är därför goda arbetsförhållanden och att rätt kompetens finns på akutmottagningen. Detta är en riktad satsning, det är upp till varje sjukhusförvaltning att göra en bedömning av behovet av fordon och äska medel från Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden.

Västra Götalandsregionen fakturerar avlidna patienter för tjänsten "A07 - Vårdinsats på plats, avliden". Det finns olika scenarion där ambulans kallats till platsen men att det sedan visar sig att patienten vid ambulansens ankomst påträffats avliden. Fakturan för dessa insatser landar sedan i brevlådan hos den avlidne ca 1-2 månader efter inträffat dödsfall, den ställs alltså inte till patientens dödsbo, utan till patienten som var avliden redan vid ambulansens ankomst. Avgiften A07 bör utredas för avskaffande.

Kvinnors hälsa

Kvinnors hälsa är en av våra främsta prioriteringar när det kommer till att utforma och förbättra sjukvården. Forskning och vård relaterad till kvinnors hälsa bör ges ökad vikt för att adressera specifika behov och utmaningar inom detta område.

Hormonella förändringar i samband med förklimakteriet och klimakteriet påverkar många kvinnor i åldern 40 - 60 år, medan det hos andra går obemärkt förbi. Symptomen varierar och vissa får stor påverkan på livet. Västra Götalandsregionen är en stor offentlig arbetsgivare med många tusen kvinnliga medarbetare. För att värna våra medarbetare, minska besvären hos den enskilda kvinnan och möjliggöra att hon kan arbeta kvar i vår verksamhet vill vi att friskvårdssatsningen på kvinnors hälsa fortsätter. Den är en del i att vara en attraktiv arbetsgivare, men insatsen är också viktig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv – många kvinnliga medarbetare riskerar att bli långtidssjukskrivna om de inte får hjälp med att komma tillrätta med sina besvär. Vi vill fortsätta det arbete som initierats av Moderaterna om att öka kunskapen kring klimakterier – hjälp och behandling finns.

Det är viktigt att flickor och kvinnor som utsatts för könsstympning kan identifieras så tidigt som möjligt. Även flickor som riskerar att utsättas för könsstympning ska identifieras tidigt. Här spelar utbildning och kunskapshöjning gentemot berörd personal en viktig roll. Utbildningsbehovet i regionen är större än vad som kan förväntas ingå i Vulvamottagningens uppdrag att vara kunskapsbärare inom området.

Det är viktigt att Vulvamottagningen kvarstår som kunskapsbärare men att samverka med ett kompetenscentrum etableras för att på så sätt kunna möta det utbildningsbehov som finns. För att säkerställa en bedömning av förutsättningarna för att omhänderta det regionala utbildningsbehovet och kompetensutvecklingen inom området könsstympning genom ett regionalt kompetenscentrum som samverkar med Vulvamottagningen, bör detta utredas.

Under förra mandatperioden tog vi initiativ till att starta Agnesmottagningen för att utveckla förlossningsvården inom öppenvården. Agnesmottagningen riktar sig för närvarande till patienter inom Göteborgsområdet. Målet med mottagningen har varit att minska belastningen på specialistvården och akutmottagningen för gravida och nyförlösta på Östra Sjukhuset genom att erbjuda vård inom öppenvården. Patienter som inte är svårt eller akut sjuka upplever ofta långa väntetider på akutmottagningen för gravida och nyförlösta. En betydande förbättring för dessa patienter är att bli hänvisade till Agnesmottagningen. Där undviker de att stå i samma kö som livshotande sjuka och istället få vård snabbare och mer effektivt.

Mottagningen har visat sig vara en framgångsrik modell för att öka tillgängligheten till vården för gravida och nyförlösta. Vi vill fortsätta driva utvecklingen av förlossningsvården och därför föreslår vi att utreda möjligheterna till att utvidga Agnesmottagningen till att omfatta större delar av regionen. Detta är en viktig åtgärd för att främja jämställd vård i regionen och säkerställa att vård ges på lika villkor.

En trygg förlossningsvård

När beslutet togs att flytta förlossningsverksamheten från Mölndal till Östra sjukhuset, var tanken att skapa tre förlossningsavdelningar med olika inriktningar för att ge blivande föräldrar möjlighet att välja den miljö som passade dem bäst. Dock, trots dessa ambitioner, har denna plan inte uppfyllts.

För oss handlar det om att valfrihet för blivande föräldrar ska utgå från patientperspektivet och personalens kompetens. Vi måste sträva efter en vård där patienternas behov och valmöjligheter står i centrum och där organisationen anpassar sig efter dessa behov, inte tvärtom. En god förlossningsvård måste givetvis vara patientsäker, men måste också präglas av en stor lyhördhet.

Vi föreslår att skapa tre avdelningar som inriktar sig på olika behov och preferenser hos blivande föräldrar. En avdelning kan vara avsedd för riskpatienter. En annan avdelning skulle kunna följa den traditionella modellen för förlossningsvård som vi har idag på sjukhuset. Den tredje avdelningen skulle kunna erbjuda en mer hemliknande miljö för förlossning. Detta föreslår vi för att bejaka patienternas behov och valmöjligheter och även medarbetarnas synpunkter. För att säkerställa en hållbar förbättring av förlossningsvården är det nödvändigt att ta hänsyn till medarbetarnas synpunkter och ge dem möjlighet till ökat inflytande över arbetsrelaterade beslut. Att skapa en attraktiv arbetsmiljö är också av betydelse för att behålla våra kompetenta och engagerade medarbetare.

Förlossningsvården ska göras tryggare genom en sammanhållen vårdkedja. Samma vårdteam ska följa den gravida kvinnan genom hela graviditeten och förlossningen. Det kräver ett ökat samspel mellan den öppna mödravården och dygnet-runt-vården på sjukhusens förlossningsavdelningar. Förlossningsskadorna måste minska. Kvinnor med förlossningsskador ska få bättre möjligheter till rätt behandling och rehabilitering.

Det är viktigt att fortsatt ha fokus på en sömlös vårdkedja för kvinnosjukvård samt mödra- och förlossningsvård. Detta kan ske genom att bland annat främja olika evidensbaserade metoder och driftsformer i förvaltningarna som ger ökad kontinuitet och inflytande för kvinnan över sin vård. Arbetet med att minska förlossningsskador har gett resultat, men antalet förlossningsskador minskar inte längre i önskad takt. Arbetet måste därför fortsätta med målet att minimera antalet förlossningsskador och erbjuda en jämlik förlossningsvård i hela regionen.

Tillgängligheten till eftervård inom förlossningsvården är av stor betydelse för både den nyblivna mamman och det nyfödda barnet och behöver förbättras ytterligare. En god eftervård kan bidra till att förebygga komplikationer och stödja den nya familjen under den första tiden efter förlossningen. Vi ser positivt på att möjliggöra ett utökat hembesöksprogram, motsvarande eller liknande den modell som finns i Göteborgsområdet, som kan implementeras för att täcka behoven av tidiga insatser i hela Västra Götalandsregionen och som kan vara ett värdefullt stöd till nyblivna föräldrar.

Patienthotell

Vårdplatssituationen med överbeläggningar eller patienter som inte får en plats på rätt vårdavdelning är en stor utmaning för regionen som kräver insatser inom flera områden. Inte minst måste samverkan med kommunerna för hemtagning av färdigbehandlade patienter fungera bättre. Ett sätt att frigöra vårdplatser och samtidigt skapa en modern, flexibel och bekvämare vårdmiljö kan vara att införa patient-/vårdhotell.

Patienthotell kan vara en lämplig lösning för patienter som genomgår längre behandlingar, nyopererade patienter, nyförlösta patienter eller de som inte har ett oavbrutet behov av sjukhusets resurser såsom läkare och sjuksköterskor. Även anhöriga kan dra nytta av en sådan facilitet. Ett exempel är SÅS Hotell vid Södra Älvsborgs Sjukhus som är ett komplement till sjukhusets vårdavdelningar. I en trivsamt miljö erbjuds service och medicinsk trygghet.

Ur ett patientperspektiv skulle ett patienthotell erbjuda en unik trygghet för de som är nyopererade eller nybehandlade och har långt att åka till och från sjukhuset. Att ha möjligheten att bo nära sjukhuset under sin återhämningsperiod kan vara av stor betydelse för välbefinnandet och den fysiska rehabiliteringen. Dessutom skulle närheten till sjukhuset underlätta för patienter att få den uppföljning och vård de behöver utan onödigt krångel och förlust av tid och energi på resor.

Att införa patienthotell vid våra sjukhus skulle inte bara erbjuda en mer bekväm och flexibel vårdmiljö för patienter och deras anhöriga, utan det skulle även frigöra vårdplatser på avdelningar och därmed minska risken för överbeläggningar. Det är också viktigt att notera att patienthotell kan vara mer kostnadseffektiva för patienter som är nyopererade men inte behöver ligga inne på en avdelning som kostar tusentals kronor per natt. Detta kan i sin tur bidra till en mer effektiv användning av sjukhusets resurser och en mer hållbar vårdorganisation. Vi ser också fördelar med att låta externa aktörer driva patienthotell i nära anslutning till sjukhusen, likt patienthotell i Stockholmsområdet.

Mindre väntan och kortare köer till specialiserad vård

Västra Götalandsregionens största utmaning handlar om att komma till rätta med vårdköerna. Köerna till vården måste bli kortare och den lagstadgade vårdgarantin uppfyllas. Under de två pandemiåren fick mycket vård stå tillbaka för den akuta pandemivården och redan alltför långa köer till bland annat den specialiserade vården har förlängts.

Det finns behov av att fortsätta arbetet för att öka vårdproduktionen och minska köerna men inte minst den demografiska utvecklingen med en allt större andel äldre innebär en ökad konkurrens om såväl arbetskraft som resurser. Kompetensförsörjningen är därför fortsatt en högt prioriterad strategisk fråga, liksom fokus på insatser för rätt använd kompetens, kompetensförsörjning av teamet och implementeringen av nya och effektivare arbetssätt.

Regionens sjukhus har under längre tid haft problem med dålig tillgänglighet och långa köer. Trots att betydande ekonomiska resurser har tillförts levererar inte sjukhusförvaltningarna enligt de produktionsplaner som upprättas och når således inte upp till den vårdproduktion som planeras. Att fortsätta tillföra betydande ekonomiska resurser är därför inte lösningen på utmaningarna. Istället måste Västra Götalandsregionen på kort sikt ta hjälp av fristående sjukvårdsaktörer, samtidigt som det krävs omfattande insatser för att effektivisera och öka produktiviteten inom hälso- och sjukvården. Detta behöver ske samtidigt som arbetsmiljön och utvecklingsmöjligheterna för regionens medarbetare förbättras.

När tusentals patienter har väntat för länge på vård behöver vi överväga fler lösningar. Vi tilldelar en engångssumma på 500 miljoner kronor till den Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden för att upphandla vårdkapacitet i syfte att förbättra tillgängligheten, korta köerna och öka måluppfyllelsen för vårdgarantin. Det är ett politiskt ansvar att se till att vårdgarantin börjar fungera på riktigt för alla dem som väntar på vård. Varje dag av onödig väntan är en dag av onödigt lidande för patienten. Målsättningen är en köfri vård där varje patient får rätt vård i rätt tid.

Genom samarbete mellan regionen och externa utförare kan vi säkerställa att vi tar till vara på alla tillgängliga och till buds stående resurser. Alla insatser behövs, och om antalet utförare i vården ökar, kan väntetiderna för besök och behandlingar kortas, till gagn för patienterna. En jämförande studie, som Sirona har gjort på Vårdföretagarnas uppdrag, visar att om regionerna skulle använda privata vårdgivares fulla kapacitet skulle de dessutom få mer vård för pengarna än om operationerna görs på regionernas egna sjukhus. När det gäller höftproteser kan uppemot 50 % fler patienter få operation hos privata vårdgivare för samma kostnad. När det gäller grå starr handlar det om ännu fler patienter.

Samtidigt som arbetet med att bygga ut den nära vården fortsätter behöver den högspecialiserade vården som patienten behöver sällan, fortsätta att koncentreras för att upprätthålla medicinsk kvalitet och den unika kompetensen för avancerade behandlingar. Patienter som behöver högspecialiserad vård ska få högsta möjliga kvalitet på sin behandling. Socialstyrelsens beslut om att ge Västra Götalandsregionen fyra nya tillstånd för nationell högspecialiserad vård, inklusive könsdysfori, uttag av pacemakerutrustning, medfödd metabol sjukdom och epilepsikirurgi, är positivt för invånare och patienter.

För att öka måluppfyllelsen avseende vårdgarantin behöver sjukhusen säkerställa sina planeringsprocesser för att redan vid remissens ankomst antingen ge patienterna en tid för besök eller behandling inom vårdgarantins gräns eller, om så inte kan ske, hänvisa till annan vårdgivare med bättre tillgänglighet. Den inrättade centrala enheten vårdgarantiservice ska kunna hjälpa patienter att hitta var den för närvarande kortaste kön finns.

Även om Västra Götalandsregionens sjukhus fortsatt ska spela den viktigaste rollen för att arbeta bort de köer som finns till besök och behandling, ska fortsatt vårdproduktion av fristående aktörer upphandlas för att öka tillgängligheten och minska köerna. Fler mobila operationsteam som kan utföra dagkirurgiska ingrepp där det finns lediga operationssalar hjälper till att höja nyttjandegraden och korta operationsköerna.

Uteblivna besök som är planerade leder till höga och onödiga kostnader för hälso- och sjukvården. Genom ett utvecklat system för kallelser, påminnelser och avgifter blir det lättare att lämna återbud och antalet patienter som uteblir kan minskas.

På akutmottagningarna är det viktigt att ha både erfarna läkare och läkare under utbildning med förmågan att göra snabba och effektiva bedömningar av patienter. Denna förmåga kräver kunskap och erfarenhet inom akutsjukvård, samt förmågan att snabbt identifiera och behandla akuta sjukdomar och skador. Det är viktigt att läkare under utbildning, d v s tjänstgörande läkare som inte har specialistkompetens, får möjlighet att arbeta tillsammans med erfarna läkare, så att de kan lära av varandra och utvecklas i sin yrkesroll. På så sätt kan akutmottagningarna säkerställa högsta kvalitet på vården och snabba bedömningar av patienterna.

Bättre flöden på akutmottagningarna kräver att bakomliggande service, såsom exempelvis vårdplatser och röntgenutrustning, finns tillgänglig. Arbetet med att minska antalet överbeläggningar på sjukhusen måste fortsätta och resurser allokeras på rätt plats. Det kräver både ett fortsatt utvecklingsarbete på sjukhusen med fokus på att skapa fler tillgängliga och bemannade vårdplatser men också en utvecklad samverkan mellan primärvård, kommuner och sjukhus, till exempel genom former för närvårdssamverkan.

En hälsofrämjande och förebyggande hälso- och sjukvård

Folkhälsoarbetet är grundläggande för att stärka människors hälsa, där individens egna val och förutsättningar har stor påverkan på hur långt vi når i det hälsofrämjande arbetet. Inom hälso- och sjukvårdsområdet samt inom folkhälsa är det de delregionala nämnderna som har ansvar för att upprätthålla en dialog med kommuner, intresseorganisationer och civilsamhället. Dessa nämnder följer noga utvecklingen inom hälso- och sjukvården i sitt geografiska område, och särskilt med fokus på den nära vården, barn och ungdomars psykiska hälsa och de mest sjuka äldre.

Syftet med detta är att kunna samordna dialogen mellan hälso- och sjukvårdens utförare och kommunerna, och därigenom säkerställa en hög kvalitet på vården för invånarna i området. Genom att hålla en löpande dialog med relevanta parter kan nämnderna identifiera behoven och utmaningarna som finns inom området och arbeta för att utveckla och förbättra hälso- och sjukvården för alla invånare.

Det finns också behov av att fortsätta utveckla och tillämpa evidensbaserade hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande metoder och verktyg, integrerat i vårdarbetet.

En moderniserad cancervård

Regeringen har inlett ett arbete med att uppdatera den nationella cancerstrategin vilket vi välkomnar. Sverige behöver en ny, samlad nationell cancerstrategi som utgår från modern forskning och att patienter ska försäkras tidig upptäckt och diagnostisering för rätt vård i tid samt en stärkt rehabilitering. Digitala beslutsstöd behöver utvecklas i primärvården för en ökad systematik och jämlikhet i arbetet att diagnostisera patienter och med riskprofilering av patienter som löper ökad risk att drabbas av cancer. Eftervården och uppföljningen efter cancerbehandlingar behöver utvecklas för att möjliggöra återgång till en normal tillvaro efter sjukdom.

Rehabiliteringen är idag ojämn i vår region. Arbetet med att öka jämlikheten i regionen avseende vård, behandling och rehabilitering måste intensifieras.

Trots att det inte borde få hända drabbas alltför många barn varje år av allvarliga sjukdomar och cancer. För att erbjuda bästa tänkbara vård vill vi ytterligare utveckla vårdkedjorna för dessa barn. De ska så långt det är möjligt få en "röd matta" till och genom sjukvården för att snabbt få de utredningar och behandlingar som de behöver för att tillfriskna och kunna leva fullvärdiga liv utan men.

Psykiatrisk vård grundad i evidensbaserad kunskap

Arbetet med att förbättra tillgängligheten för personer med psykisk sjukdom och psykisk ohälsa har hög prioritet där särskilt fokus bör ligga på att stärka insatserna kring första linjens sjukvård för psykisk ohälsa, d v s vårdcentralen, rehab, ungdomsmottagningar, elevhälsan och 1177. Den psykiska ohälsan bland barn och unga kräver ett fördjupat samarbete med kommunerna, med skolan och elevhälsan. Inom Vårdval Vårdcentral finns idag möjlighet till tilläggsuppdrag i form av UPH (ungas psykiska hälsa) med fördjupad kompetens för bedömning, behandling och konsultation inom primärvård för barn och unga med psykisk ohälsa.

En princip om rätt vårdnivå ska användas för att minska antalet patienter som behöver specialistvård och för att förbättra tillgängligheten för patienter som kan behandlas inom primärvården.

För att säkerställa en psykiatrisk vård som grundar sig på evidensbaserad kunskap, behövs kraftfulla och långsiktiga satsningar på att förbättra kompetensförsörjningen inom psykiatrin för flera olika personalgrupper. Inom heldygnsvården bör evidens, kompetens, bemötande och vårdmiljö förbättras för att personalen ska ha de bästa förutsättningarna att arbeta utifrån den senaste kunskapen och tillämpa de lämpligaste behandlingsmetoderna. Det är också nödvändigt att öka kunskapen om neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF-diagnoser) för att förbättra bemötandet av dessa grupper inom alla regionens verksamheter.

För att stärka patienternas inflytande över sin egen vård behöver samverkan mellan patienter, närstående och vårdinstansen utvecklas ytterligare. Vidare bör den kroppsliga hälsan hos patienter inom specialistpsykiatrin fortsatt främjas, med målet att öka medellivslängden för de som lider av samsjuklighet.

Korta köerna till barn- och ungdomspsykiatrin

Det behövs tidiga och förebyggande insatser för att ge barn och unga förutsättningar för ett friskt och hälsosamt liv. De första åren i livet börjar redan under graviditeten där insatser vid behov ska erbjudas och kan så fortsätta under späd- och småbarnstiden. För att möta behoven hos barn och unga med psykisk ohälsa är det viktigt att erbjuda kompetenta insatser i tid. Detta kräver korta kötider till bedömning och behandling, samt ökade resurser för tidiga insatser för att undvika att problemen blir större.

För att uppnå detta måste samarbetet mellan olika vårdnivåer och specialiseringar inom barn- och ungdomspsykiatrin stärkas och förbättras. Det är viktigt med tidiga insatser men också att arbeta förebyggande, innan problemen uppstår. Vi anser att mobila team skulle kunna stötta upp skolhälsovården och i ett tidigt skede möta upp behov på skolorna. Ett kunskapscentrum bör övervägas med syfte att öka kunskapen och söka skapa en samsyn i samhället kring ungas psykiska hälsa.

Vi vill införa vårdval inom barn- och ungdomspsykiatri för att öka valmöjligheterna för patienter och deras familjer. Införandet av vårdval inom barn- och ungdomspsykiatri kan bidra till ökad tillgänglighet och nära vård för patienterna. Att erbjuda fler valmöjligheter och möjligheter till specialisering kan förbättra tillgången till barn- och ungdomspsykiatrisk vård och möta barnens specifika behov på ett mer individanpassat sätt.

En av fördelarna med fler vårdgivare är att det kan bidra till kortare väntetider och snabbare tillgång till vård. Att sprida belastningen över flera vårdgivare gör det möjligt att möta det ökande behovet av barn- och ungdomspsykiatrisk vård mer effektivt och därmed minska väntetiderna för patienterna. Genom en mångfald av vårdgivare ökar också möjligheterna till fler kreativa och effektivare sätt att bedriva vården på för ökad produktivitet till gagn också för dem som bor i avlägsna områden eller har svårt att resa långa sträckor. Det är helt i linje med ambitionerna i omställningen för hälso- och sjukvården.

Det har varit en prioritering att stärka stödet för barn och unga med psykisk ohälsa, särskilt med tanke på att dagens vårdresurser inte räcker till för att möta behoven. En annan viktig åtgärd har varit att förbättra primärvårdens förmåga att ta hand om patienter med mildare psykisk ohälsa, vilket kan minska trycket på både barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri. För att underlätta vården har det regiongemensamma uppdraget "En väg in" samordnat kontaktvägar och egenremisser till barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Det är viktigt att fortsätta förbättringsarbetet av primärvårdens hantering av psykisk ohälsa, där digitala verktyg kommer att spela en allt viktigare roll, liksom möjligheterna för internetbaserad KBT för barn, ungdomar och vuxna för ökad tillgänglighet.

Västra Götalandsregionen ska fortsätta att förstärka den närliggande somatiska och psykiatriska specialistvården för barn och ungdomar samtidigt som insatser för barn med störst behov samordnas. Det är viktigt att koordinerande roller tydliggörs för barn inom barn- och ungdomsmedicinska och barn- och ungdomspsykiatriska mottagningar som har flera vårdkontakter, men också vid övergången från barn- och ungdomspsykiatri till vuxenpsykiatri.

Slå vakt om valfriheten och värna goda komplement

I Västra Götaland finns många vårdgivare inom den offentligt finansierade vården, vilket främjar utveckling, valfrihet och patientinflytande. Det ger medarbetare inom bland annat vårddyrket större valmöjligheter när det kommer till val av arbetsgivare.

Vårdval vårdcentral har varit en framgång och antalet vårdcentraler och tillgängligheten har ökat. Vårdval vårdcentral har lyckats genom en kombination av etableringsfrihet och ett belöningssystem som uppmuntrar enheter att prioritera vårdtunga grupper och socioekonomiskt utsatta områden. Man ska också se till att alla har lika tillgång till primärvård, oavsett var i länet man bor. Genom att fokusera på kärnverksamheten och skapa en mer digitaliserad och patientcentrerad vård kan vi skapa en mer effektiv och tillgänglig hälso- och sjukvård för alla.

Även Vårdval rehab har visat på goda resultat. Tidig rehabilitering är viktigt för den enskilda individen men även för sjukvården och samhället i stort. Vi ser emellertid behov av att fortsätta arbetet med att säkerställa ett effektivt resursutnyttjande och kostnadskontroll.

Välutformade vårdval ger mer personlig valfrihet och ökad mångfald bland vårdgivare, vilket gynnar både vårdpersonal och patienter. Arbetet med att stärka patienternas valfrihet ska fortsätta genom att ta fram en modell för att hitta vårdområden som är lämpliga för vårdval.

För att minska köerna till specialiserad vård är vår bedömning att mer vårdproduktion behöver upphandlas av fristående aktörer. Alla insatser behövs, och om antalet utförare i vården ökar, kan väntetiderna för besök och behandlingar kortas, till gagn för patienterna. Sjukhusen fortsätter att spela en central roll för att minska köerna till besök och behandling, som har blivit längre på grund av pandemin. Upphandlingen av vård från fristående aktörer kan avlasta sjukhusen och ge vårdpersonalen en välbehövlig återhämtning efter ett tufft år.

För att långsiktigt klara av en utökning av externa vårdgivare bör medel avsättas i en central fond för att stärka tillgänglighetsarbetet. Dessa medel ska användas till att förstärka tillgängligheten genom att nyttja kapaciteten hos externa utförare. Därtill bör avtal och takpris som används vid upphandlingar av vård justeras för fler utförare och stärkt konkurrens. Begränsningen kring max antal aktörer bör till exempel tas bort, avtalstiden förlängas för att möjliggöra planerbarhet och investeringar liksom tiden mellan avtalstecknande och driftsstart. Det handlar också om att omformulera krav för att underlätta för nya verksamheter att kvalificera sig.

Mer tid till patienten och ökad effektivitet

För att klara omställningsarbetet och framtida utmaningar, i form av ökat vårdbehov och svårigheter att rekrytera medarbetare, behövs omfattande insatser för att effektivisera och öka produktiviteten. Detta behöver ske samtidigt som att arbetsmiljön och utvecklingsmöjligheterna för Västra Götalandsregionens medarbetare förbättras. Lösningarna finns i stor utsträckning på varje sjukhus, inom varje verksamhet eller på den enskilda vårdavdelningen varför ansvar, makt och befogenheter att nå såväl ekonomiska som verksamhetsmässiga mål måste decentraliseras till första linjens chefer och deras medarbetare.

Minskad administration och rätt använd kompetens

Pandemin har inneburit ett uppdämt vårdbehov där uppskjuten vård och behandlingar måste betas av. Vi ser ett behov av att sjukhusen därför tydligt måste fokusera på den faktiska sjukvården och prioritera patientnära aktiviteter, för en bättre arbetsmiljö för medarbetarna och att öka effektiviteten.

Det finns behov av att minska icke nödvändiga administrativa uppgifter. Det kan bidra till en mer effektiv sjukvård där mer tid och resurser kan läggas på patientnära vård. Genom att införa digitala lösningar och effektivisera administrativa processer kan sjukvården använda sina resurser och medarbetarnas kompetens på ett mer effektivt sätt och ge patienterna snabbare tillgång till vård och behandling. Det kommer att kräva tydlig styrning, minskad administration och långsiktig personalförankring. Rätt använd kompetens och uppgiftsväxling, det vill säga överlämning av ansvar och uppgifter mellan olika yrkesgrupper är en viktig del av vårdprocessen.

Genom att säkerställa att uppgiftsväxlingen sker på ett strukturerat och effektivt sätt frigörs tid för sjukvårdspersonalen att fokusera på kärnverksamheten och därmed förbättra vårdkvaliteten. För att minimera risker och öka patientsäkerheten är det viktigt att det finns tydliga rutiner för uppgiftsväxling och att dessa följs noggrant. Vidare är det viktigt med tillgång till lämpliga kommunikationsverktyg och informationssystem för att underlätta en smidig och säker uppgiftsväxling.

Fortsatt utveckling av teknik, digitala vårdformer och tjänster

Inom hälso- och sjukvården är det viktigt att kontinuerligt söka efter nya tekniska lösningar som kan underlätta och minska arbetsbelastningen för personalen. Flaskhalsar och ineffektiviteter kan uppstå i vården på grund av komplexa processer och resursbegränsningar. Ett sätt att hantera dessa utmaningar och optimera vården är att implementera Artificiell Intelligens (AI) och digitala beslutssystem över hela hälso- och sjukvårdssektorn. Syftet är att eliminera flaskhalsar och ineffektiviteter genom att optimera resursanvändning och förutsäga och hantera problem i realtid samtidigt som patientflöden effektiviseras.

Att använda AI och digitala beslutssystem inom vården kan drastiskt förbättra både vårdprocesser och patientupplevelsen. AI har förmågan att analysera omfattande mängder hälso- och patientdata för att förutsäga och hantera potentiella flaskhalsar i vårdssystemet innan de ens uppstår. Detta gör att vårdpersonal kan vidta åtgärder i förväg för att undvika onödiga förseningar eller problem. Resultatet är smidigare vårdprocesser och minskad väntetid för patienterna, vilket i sin tur förbättrar deras upplevelse av vården. Kontinuerlig övervakning och anpassning till förändringar i vårdbehov och patientflöden med dessa teknologier säkerställer optimal användning av varje vårdavdelning och resurs, vilket förhindrar överbelastning och möjliggör högkvalitativ vård när det är mest nödvändigt.

Vi behöver vara lyhörda för såväl vårdpersonalens behov, som medarbetardrivna innovationsidéer, och arbeta aktivt för att införa tekniska lösningar, hjälpmedel och former som kan bidra till att effektivisera och förbättra vårdprocessen, inte minst genom innovationsplattformen, vårdval och upphandlingar. 1177 ska kontinuerligt utvecklas för att göra tjänsten ännu mer användarvänlig och tillgänglig för invånarna. Det är avgörande att accelerera den digitala transformationen för att möta framtidens behov.

Att införa modern teknik, digitala verktyg och hjälpmedel kan effektivisera vårdprocessen och avlasta vårdpersonalen arbetsuppgifter t ex genom automatiska läkemedelsmoduler och blodtrycksmätare men det gör det också möjligt för patienterna att ta en mer aktiv roll i sin egen vård.

Detta kan exempelvis innebära att patienter kan ta del av sin vårdplan och resultat från undersökning på distans, vilket i sin tur kan frigöra tid för sjukvårdspersonalen att fokusera på kärnverksamheten. Att sätta patienten i centrum kan skapa en mer jämlik vård, där alla patienter har samma möjlighet att ta del av den vård de behöver på distans. Genom att fokusera på kärnverksamheten och skapa en mer digitaliserad och patientcentrerad vård kan vi skapa en mer effektiv och tillgänglig hälso- och sjukvård för alla.

Digitaliseringen innebär ett behov av att medarbetarna tillförsäkras kompetensutveckling på området så att de digitala vårdtjänsterna kan nyttjas fullt ut både som stödsystem och utifrån utökad delaktighet samt tillgänglighet för patienter och vårdtagare, men digitaliseringen öppnar också upp för flexibla och effektiva möjligheter till möten och fortbildning för medarbetarna.

Ökat fokus på patientsäkerhet för bättre vårdkvalitet

Arbetet med patientsäkerhet ska stärkas, och detta ska vara en central del i hälso- och sjukvårdens ledningssystem. Alla delar av verksamheten ska arbeta målinriktat, systematiskt och långsiktigt för att minska oönskad variation och säkerställa att bästa möjliga kunskap används i varje patientmöte. Genom en kvalitetsdriven verksamhetsutveckling och fokus på ständiga förbättringar ska medarbetarnas kompetens och vilja att utveckla hälso- och sjukvården tillvaratas. Det kräver att chefer och medarbetare ges tid, kunskap och redskap för att arbeta med kvalitetsdriven verksamhetsutveckling. Att hitta andra indikatorer för att mäta och driva på arbetet för ökad patientsäkerhet, förutom utfall, är viktigt.

Arbetet ska ha ett förebyggande synsätt, grundas på fakta och främja samverkan. Varje sjukvårdsskada ska rapporteras och följas upp för att lära sig hur de uppstår och hur de kan undvikas. Sjukvården ska ha en säkerhetskultur som förebygger felhantering. För att minska risken för läkemedelskomplikationer ska regelbundna läkemedelsgenomgångar utföras för äldre personer, oavsett om de bor på egen hand eller i särskilda boenden. Det är viktigt att fortsätta arbeta för att minska felaktig användning av läkemedel i både primärvården och sjukhusvården. Personer som använder flera läkemedel ska få särskild uppmärksamhet. Läkemedelsdokumentation ska följa patienten genom hela vården. Regionen bör samarbeta med akademiska institutioner och företag för att driva forskning och utveckling av säkerhetsfrågor inom sjukvården.

Ökat lokalutnyttjande

En betydelsefull faktor för att optimera användningen av befintliga lokaler är ett effektivt lokalutnyttjande. Genom att göra en lokalbehovsanalys och fastställa det faktiska behovet kan man använda befintliga lokaler på ett optimalt sätt och skapa en effektiv miljö som uppfyller behoven hos både medarbetare och patienter.

För att öka nyttjandegraden av befintliga operationssalar ska Västra Götalandsregionen hyra ut operationssalar med låg nyttjandegrad eller öka sjukhusens egen användning av operationssalar. Dessutom kan fler mobila operationsteam hjälpa till att höja nyttjandegraden och korta operationsköerna.

Som ett led i arbetet för ökad effektivitet, behöver användningen av sjukhusens egna behandlings- och operationslokaler öka. Genom att genomföra redan beslutade omflyttningar av vård i Göteborgsområdet och utmönstra gamla, inte lika effektiva, behandlingsmetoder kan praktiskt effektiviseringsarbete ske.

Forskning i framkant

Vi strävar efter att vara i forskningens framkant för att dagens forskning ska bli morgondagens rutin. Västra Götalandsregionen bör arbeta aktivt för att öka resurserna för forskning och utveckling inom länet. Målet är att skapa en forskningsmiljö som lockar till sig de bästa forskarna och gör länet till en ledande region inom internationell forskning.

Fokus ligger på att stärka Västra Götalandsregionens position inom life science-sektorn. För att detta ska ske behövs fler och starkare samarbeten med andra aktörer. Sverige har en life science-strategi som regionen måste följa. Genom samverkan med externa aktörer inom life science-klustret kan klinisk forskning möjliggöras och testmiljöer ökas för entreprenörer inom området. Detta stärker inte bara hälso- och sjukvården utan skapar också jobb i en växande sektor.

Sahlgrenska Life är ett viktigt projekt för Västsverige och planeringen och projekteringen av det bör fortsätta i oförminskad takt för att regionen ska kunna bibehålla sin internationella position inom life science. Samverkan som sker i projektet ger också förutsättningar för att ytterligare ta tillvara resurser i EU:s forskningsprogram. Inom hälso- och sjukvården har Västra Götalandsregionen uppdraget att ansvara för forskning och utveckling.

Detta innebär att sjukvården är en plats där forskning sker i samverkan med universitet, högskola och näringsliv. För att förbättra möjligheten till forskning på primärvårdsnivå, behöver man öka kompetensförsörjningen inom primärvården på lång sikt. Vi vill främja forskning inom området för kvinnosjukdomar för att öka förståelsen och förbättra vårdens kvalitet.

4. Regional utveckling

4.1 Regional utvecklingsstrategi

Det regionala utvecklingsarbetet i Västra Götaland är långsiktigt strategiskt och omfattar utveckling inom näringsliv, forskning och utbildning, social hållbarhet, miljö samt infrastruktur. Arbetet sker i nära samverkan med näringsliv, akademi, det civila samhället och offentlig sektor. Lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar lägger grunden för Västra Götalandsregionens uppdrag inom regional utveckling och förordningen om regionalt tillväxtarbete fastställer den regionala utvecklingsstrategins roll för utvecklingsarbetet i Västra Götaland.

Den regionala utvecklingsstrategin för Västra Götaland 2021–2030 (RUS:en) pekar ut riktningen för Västra Götalands utveckling. Strategin består av fyra långsiktiga prioriteringar som beskriver områden där aktörer i Västra Götaland behöver samverka och genomföra gemensamma insatser för att ställa om Västra Götaland till ett hållbart och konkurrenskraftigt samhälle:

- stärka innovationskraften
- bygga kompetens
- öka inkluderingen
- knyta samman Västra Götaland

Strategin pekar också ut fyra västsvenska kraftsamlingar inom områden som vi tillsammans i Västra Götaland behöver förstärka arbetet kring de närmaste åren. Dessa löper tvärs genom de fyra långsiktiga prioriteringarna:

- fullföljda studier
- digitalisering
- elektrifiering
- cirkulära affärsmodeller

Regional utveckling

Västra Götaland ska vara en region där människor vill bo, se sina barn växa upp och förverkliga sig själva. För att regionen ska fortsätta att utvecklas behöver människors möjlighet till entreprenörskap, utbildning och arbete sättas än mer i fokus. Det ska vara en självklarhet för den som väljer att flytta hit eller stanna kvar att man känner och ser möjligheten till ett gott liv, både för sig själv och sin familj.

Västra Götaland ska ligga i topp i den nationella och nordiska tillväxtligan. Detta bland annat genom jobbskapande insatser som kan bidra till nya företag och att befintliga företag växer. Förutsättningarna för industrin behöver förbättras, inte minst genom investeringar i infrastruktur. Samtidigt finns behov av att utveckla näringslivet med fler branscher, stärka de tunga industrinäringarna som fordonsindustrin, men även basnäringar, så som fiske-, jordbruk- och skogsnäring. Vi vill också se att innovationer premieras och nyttiggörs i större utsträckning.

Västra Götalandsregionen ska vara med och bidra till att skapa ett bättre klimat för entreprenörer, inte minst inom välfärdssektorn, samt agera brygga mellan olika aktörer där, och när, så behövs. Vi vill se en hög ambitionsnivå för Västra Götalandsregionen när det gäller tillväxt och företagande. Därför är det viktigt att vara lyhörd gentemot företagen kring hur regionen kan ta sitt ansvar och förenkla till exempel upphandlingsförfarandet. Höga ambitionsnivåer vad gäller tillväxt och företagande skall dock inte nödvändigtvis förväxlas med ökade projektstöd inom ramen för miljö- och regionutvecklingsnämndens arbete, då dessa inte sällan resulterar i en oklar långsiktig nytta för regionen.

Regionens uppdrag inom regional utveckling

Inom ramen för de prioriteringar som presenteras i budgeten kommer samtliga av de fyra långsiktiga prioriteringarna i den regionala utvecklingsstrategin (RUS) påverkas av att MRU, liksom övriga nämnder och styrelser, måste bli mer effektiv när det kommer till att använda skattemedel på ett sätt som gör att pengar som läggs på regional utveckling faktiskt leder till resultat som är av gagn för regioninvånarna. Detta betyder att de nödvändiga prioriteringar som görs i budgeten inte bara kommer påverka de områden som nämns under föregående rubrik, utan också de uppdrag som VGR tagit på sig inom regional utveckling. Västra Götalandsregionen ska uppfylla sina åtaganden, men effektiviseringar och prioriteringar kommer behöva göras.

Projektanslag och dess resultat för den regionala utvecklingen

I Miljö- och regionutvecklingsnämndens budget finns sökbara projektmedel, verksamhetsbidrag, företagsstöd och uppdrag till egenägda bolag, stiftelser och förvaltningar.

Projektstöd ska endast beviljas om det utifrån goda grunder kan bedömas sannolikt att resultatet är positivt för Västsveriges tillväxt, innovation och näringsliv. Detta betyder att miljö- och regionutvecklingsnämnden och övriga nämnder som betalar ut stöd och bidrag behöver ställa högre krav på faktisk nytta och effekt. Fler kvalitativa indikatorer behövs i syfte att göra det möjligt att följa utfallet av de projektanslag som betalas ut. Hårdare prioriteringar av utbetalningar av anslag kommer behövas för att på så sätt se till att vi värnar skattebetalarnas pengar och håller nere kostnaderna. Antalet beviljade utbetalningar av projektmedel, verksamhetsbidrag och företagsstöd kan därför komma att minska under budgetperioden.

Syftet med att vi inom ramen för denna budget aktivt verkar för ett mer effektivt innovations- och tillväxtfrämjande arbete i VGR är att säkerställa att skattebetalarnas pengar förvaltas ansvarsfullt. I de fall där ett projekt i framtiden kan förväntas leda till en innovation eller verksamhet som kan bedrivas på marknadsmässiga grunder bör det vara privata investeringar som utgör merparten av finansieringen, inte regionala medel. Om ett innovationsprojekt misslyckas med att attrahera investeringar från det privata näringslivet på grund av det inte förväntas leda till en innovation eller verksamhet som drivs på marknadsmässiga grunder bör VGR av samma anledning avstå från att investera skattemedel. Vi ställer oss mycket positiva till att regionala medel används till att utveckla en infrastruktur som skapar gynnsamma förutsättningar för Västsveriges innovation, tillväxt och utveckling.

Infrastrukturssatsningar i Västsverige

Med sina drygt 9,5 miljoner pendlare per år är Göteborg-Borås en av landets allra mest trafikerade pendlingssträckor. Då det i dagsläget saknas järnväg som kan möta resebehoven utförs den absoluta majoriteten av resorna med hjälp av bil eller buss. Givet trängselproblemen längs vägsträckan mellan Västsveriges två största städer Göteborg och Borås är det sannolikt att situationen i takt med en ökande befolkning och växande kommuner längs stråket kan komma att ställa högre krav på en stärkt transportinfrastruktur.

Göteborg-Landvetter flygplats fortsatta verksamhet är utifrån ett långsiktigt tillväxtperspektiv av stor vikt för Västsverige. Att en direkt järnvägsförbindelse säkras i anslutning till flygplatsen – vilket blir resultatet av en järnvägsutbyggnad Göteborg-Borås – innan 2050 är avgörande för att säkra flygplatsverksamheten, då den annars faller ur EU:s transportnätverk TEN-T.

Västra stambanan kopplar med järnväg ihop landets två största städer, och är av stor vikt för godstrafiken till och från Göteborgs hamn. Järnvägssträckan Göteborg-Alingsås längs Västra stambanan lider idag av betydande kapacitetsbrist, och Moderaterna vill understryka vikten av kapacitetshöjande åtgärder.

Västra Götalandsregionen bör också ta ett samlat grepp och driva på arbetet kring en utbyggnad av järnvägen mellan Göteborg-Oslo. Denna utbyggnad hade inte bara knutit samman dessa två städer, utan hade också inneburit en fortsättning på sträckan mellan Hamburg och Köpenhamn. Ett dubbelspår mellan Göteborg och Oslo ligger i Västra Götalandsregionens intresse, och förutsättningar för att samarbeta brett över partigränserna i frågan är goda.

Utifrån den regionala utvecklingsstrategins långsiktiga prioriteringar kring att stärka innovationskraften och knyta samman Västra Götaland är det även viktigt att Trollhättan-Vänersborgs flygplats fortsatta verksamhet värnas; både kommersiell och icke-kommersiell sådan.

Utöver ovan nämnda infrastruktursatsningar vill vi belysa vikten av att vägnätet i regionen inte glöms bort. Den stora majoriteten av transporter i Västra Götaland sker via väg, och även om ambitionen är att utöka resandet på våra järnvägar så råder det inga tvivel om att såväl bil- som lastbilstransporter även i framtiden kommer vara av stor betydelse för Västsverige och ett område regionen bör vara med och bidra.

För att finansiera framtida infrastruktursatsningar i Sverige och Västsverige bör möjligheterna till alternativ finansiering ses över; till exempel medfinansiering från näringslivet. Detta kan i sin tur leda till ökad innovation, effektivitet och ge ökade incitament att leverera i tid och inom budget.

En framtidssäkrad energiförsörjning i Västra Götaland

Elektrifieringen är en stor möjlighet för Västra Götaland, som med redan befintlig industri och kompetens både säkrar och skapar nya arbetstillfällen i regionen. Denna omställning medför dock utmaningar, till exempel en kraftigt ökad efterfrågan på fossilfri el. Västra Götalandsregionen behöver därför bedriva ett gediget påverkansarbete på nationellt plan mot inte minst Svenska Kraftnät, så att den tidigare nämnda efterfrågan kan mötas. Alla energislag behövs när vi nu strävar efter en så skyndsam utbyggnad av el- och energiproduktion som möjligt.

Det är viktigt att kostnader och påverkan på energibalanseringssystemet alltid tas i beaktning inför yttranden gällande etablering av energiproduktionsanläggningar. Regionen bör ställa sig positivt till framtida etableringar av gasturbiner i syfte att öka den reglerbara elproduktionen i regionen, och vi vill även att Västra Götalandsregionen ser över hur den kan bidra till ett genomförande av dessa etableringar.

Ett effektivt jordbruk rustat för framtiden

Digitalisering och robotisering medför stora möjligheter för Västra Götalands livsmedelsproducenter att göra sin verksamhet mer lönsam och hållbar. Genom användning av till exempel sensorer, GPS och drönare kan jordbrukare samla in data om markförhållanden, växttillväxt och skadedjur på ett noggrannare sätt. Denna information möjliggör förbättrad planering och resurshantering, vilket kan minska överanvändning av gödsel och bekämpningsmedel samt öka skördarna. Det bidrar också till att jordbruket kan minska sin miljö- och klimatpåverkan.

För att det ska vara möjligt för bönder och lantbrukare i Västra Götaland att dra fördel av digitalisering och teknologiska framsteg krävs det att möjligheten till tillräckligt snabb nätuppkoppling finns på samtliga platser i regionen. Här bör VGR målmedvetet tillsammans med berörda parter verka för att få nödvändig infrastruktur på plats.

5. Kollektivtrafik

Kollektivtrafikens huvudsyfte är att underlätta för arbets- och studiependlare att inom rimliga tider kunna ta sig från hemmet till arbetsplatsen eller skolan, vilket gör att den fungerar som en viktig tillväxtmotor för regionen. Även om det gjorts flera förändringar och förenklingar inom regionen avseende zon- och biljettsystem behöver förenklingarna fortsätta. Bil och cykel är viktiga delar i resekedjan och fungerar som ett komplement till kollektivtrafiken. Givet regionens geografiska förutsättningar kommer bilen som transportmedel vara oumbärlig för våra invånare både idag och i framtiden. VGR ska därför verka för en god tillgång till pendelparkeringar i anslutning till hållplatser och resecentrum, även på gles- eller landsbygd med ett lämpligt resenärsunderlag.

Idag har vi en väl utbyggd kollektivtrafik inom de större tätorterna, men det är viktigt att även landsbygden har tillgång till en fungerande kollektivtrafik. Ökad mobilitet är ett ledord som innebär att det ska vara enkelt att byta mellan olika trafikslag.

Kollektivtrafiken ska upplevas som trygg och resan ska ske i trivsamma fordon fria från skadegörelse. Vi vill öka de olika trygghetshöjande insatserna genom att utöka kameraövervakningen i fordon, samt vid knutpunkter, perronger och hållplatser. Det arbete som kontrollanterna idag utför vill vi vidga till att även handla om att vara trivsel- och trygghetsvärdar.

Oavsett ekonomiska förutsättningar gäller det att prioritera rätt när det kommer till användandet av skattemedel. Kostnaderna för regionens kollektivtrafik väntas öka till följd av stora satsningar och investeringar. Därför menar vi att en ökad självfinansieringsgrad för kollektivtrafiken i regionen är önskvärd. Biljettpriserna i kollektivtrafiken bör årligen räknas upp på ett sätt som säkrar en långsiktig och stabil finansiering för Västtrafik. Åren innan coronapandemin 2020 hade Västtrafik en självfinansieringsgrad på drygt 50 procent, för att sedan sjunka till dagens 47 procent. Åtgärder bör därför genomföras ämnade att återigen höja Västtrafiks självfinansieringsgrad till minst 50 procent.

Västtrafik går årligen miste om cirka 500 miljoner kronor till följd av resenärer som inte betalar för sina biljetter. En åtgärd som snarast bör permanentas efter den nuvarande provperioden är användningen av civilklädda biljettkontrollanter. Västtrafiks tilläggsavgift som betalas vid ertappning av resor gjorda utan giltig biljett bör höjas jämfört med nu rådande nivåer. I syfte att öka försäljningen och försäljningsintäkterna bör också möjligheten att låna ut redan köpta biljetter till andra resenärer tas bort.

En kollektivtrafik med fokus på arbets- och studiependling

Huvudsyftet med kollektivtrafiken i Västra Götalandsregionen är arbets- och studiependling. För att fler ska ha möjlighet att ta sig till sin arbetsplats med hjälp av kollektivtrafik bör det säkerställas att platser med en hög koncentration av industrier och andra typer av näringsverksamhet har goda förbindelser med en turtäthet som gör att fler kan resa kollektivt. Under processen där man arbetar fram planer för trafikförbindelser till dessa typer av områden bör det göras i nära dialog med de arbetsgivare som bedriver verksamhet på plats. Platser och områden likt de som nämns ovan har ofta företag med en hög andel yngre personer anställda. Dessa saknar inte sällan körkort, och är därför generellt mer beroende av kollektivtrafiken för att ta sig till och från jobbet.

Trafikförsörjningsprogram för Västra Götaland

Enligt kollektivtrafiklagen ska Västra Götalandsregionen, i rollen som regional kollektivtrafikmyndighet, ta fram ett trafikförsörjningsprogram. Nuvarande trafikförsörjningsprogram 2021–2025, beslutades av regionfullmäktige i maj 2021. Trafikförsörjningsprogrammet är tillsammans med regionfullmäktiges budget det övergripande styrdokumentet för kollektivtrafikens utveckling i länet. Revidering av nu gällande program startade under 2023 och är pågående.

Trafikförsörjningsprogrammets långsiktiga mål innebär att andelen hållbara resor ska öka i hela Västra Götaland. Antalet kollektivtrafikresor och marknadsandelen jämfört med bil ska öka till minst de nivåer som rådde innan pandemin (2019). Tre målområden beskriver ambitionerna kring geografisk tillgänglighet, enkel, trygg och inkluderande kollektivtrafik samt minskad miljöpåverkan från kollektivtrafiken.

Inom ramen för arbetet med ett nytt Trafikförsörjningsprogram bör det tas fram åtgärder som syftar till att effektivisera regionens befintliga kollektivtrafik parallellt med att Västtrafiks självfinansieringsgrad ökar. Vi bör också sträva efter att inom trafikförsörjningsprogrammet upphandla standardiserade bussmodeller för att sänka kostnader, och sträva efter en ökad livslängd på bussflottan hos Västtrafik. I målen för det reviderade trafikförsörjningsprogrammet bör det finnas tydligare skrivningar om att resor med kollektivtrafik ska öka i andel i relation till resor som idag görs med bil.

I det regionala utvecklingsuppdraget ingår att Västra Götalandsregionen, på uppdrag av regeringen, upprättar en plan för den regionala transportinfrastrukturen. Utifrån de regionala förutsättningarna prioriteras här vilka åtgärder och insatser som är aktuella att genomföra. Nuvarande regionala plan antogs av regionfullmäktige 2022. Västra Götalandsregionen samordnar tillsammans med kommunalförbunden också regionens prioriteringar och synpunkter på den nationella infrastrukturplanen.

6. Kultur

Kultur, konst och kulturell utbildning bidrar till att utveckla vårt samhälle och social utveckling. Med det följer utveckling av mångfald, innovation och kreativitet. Den moderata kulturpolitiken lyfter tradition, ett bevarat kulturarv och stöd för våra etablerade kulturella institutioner. Institutioner som har byggts under lång tid och kräver sin omsorg och systematisk utveckling då risken om detta ansvar inte tas, är att de hamnar i en negativ utveckling. Som ett starkt komplement till vår regions engagemang skall marknadsdrivet stöd och privata initiativ uppmuntras och partnerskap sökas.

Vi vill verka för att utveckla kulturens spets och bredd för alla åldrar. För samtidigt som vi vill verka för att stärka verksamheter med utmärkt kvalitet och stor lyskraft, vill vi att kulturen ska vara tillgänglig och nå alla regionens invånare. Det vill vi uppnå i samverkan med civilsamhällets aktörer såsom föreningslivet och idrotten. Vi ser ett behov av att öka likvärdigheten i hur och i vilken omfattning regionen ger bidrag, utifrån nytta, räckvidd, besökare och omfattning av verksamheten. Idag finns det stora skillnader i vilken självfinansieringsgrad regionens kulturverksamheter har. För att öka likvärdigheten bör andelen regionfinansiering tas i beaktning vid beviljande av ytterligare eller fortsatt finansiellt stöd till de verksamheter som riktar sig till en betalande deltagargrupp eller publik.

Barn och unga ska kunna ta del av kulturen inom regionen. Stödet till skolor i form av rese- och arrangörsstöd är viktigt. Vi vill arbeta för att öka läsförmågan och läsförståelsen hos barn, unga och vuxna. Forskning visar också på kulturens positiva effekter för människans hälsa, och vi bör använda kultur som ett medel i bland annat äldreården och inom psykiatrin.

De kulturella och kreativa branscherna bidrar till ett levande samhälle som attraherar invånare, turister och företag med kreativitet och skaparkraft. En region som präglas av ett rikt kulturliv är berikande för både invånare och besökare och lockar dessutom till investeringar i regionen. Vi vill stärka regionen som ett turistmål genom att utveckla och öka tillgängligheten till regionala kulturverksamheter och våra kultur- och naturarvsmiljöer.

Precis som inom andra områden vill vi se ett större utbyte och samverkan mellan olika aktörer så att kultur, kunskap och teknik kan utvecklas och spridas till fler. Det tror vi är en viktig förutsättning för att till exempel dataspelsutvecklingen, techföretagandet och Film i Väst ska fortsätta utvecklas. Västra Götalandsregionen bör i största allmänhet värna och stödja näringsidkare och egenföretagare verksamma inom kulturområdet och på så sätt främja ett gott kulturutbud.

En kultur med kraft att stå på egna ben

Ju mer en kulturverksamhet kan stå på egna ben, desto friare kan den också verka. Västra Götalandsregionens utgifter inom kulturområdet överstiger idag Sveriges övriga regioner. Därför är det önskvärt att större fokus läggs på att så många verksamheter som möjligt på sikt kraftigt ökar sin självfinansieringsgrad. Detta är också en viktig åtgärd för en ökad likvärdighet. Idag har vissa verksamheter proportionerligt en högre regionfinansiering än andra.

En högre självfinansieringsgrad förutsätter att människor som tar del av och konsumerar olika kulturformer till en högre grad betalar för dem. I dagsläget finns det flera exempel på verksamheter som vänder sig till betalande besökare, men som trots detta har en mycket låg självfinansieringsgrad. Dessa bör i sina verksamhetsstrategier till en högre utsträckning inkludera ambitioner om att bli mindre beroende av verksamhetsstöd och/eller offentliga medel.

Prioritera och värna de regionägda kulturbolagen

Det finns idag ett flertal kulturverksamheter som arbetar på uppdrag av Västra Götalandsregionens kulturnämnd. Några är Västra Götalandsregionen ägare till och några har andra huvudmän. För att säkra hög kvalitet och utveckling för fyra områden har regionen valt att driva prioriterade verksamheter i bolagsform där VGR är ägare eller delägare. Regionens bolag är Film i Väst AB, GöteborgsOperan AB, Göteborgs Symfoniker AB och Regionteater Väst AB. Dessa bolag är idag uppskattade kulturinslag i regioninvånarnas tillvaro, och så bör det också vara i framtiden.

Den tidigt gjorda prioriteringen av dessa områden vid regionens bildande ska hedras genom att säkerställa att de regionägda bolagens verksamhet och kvalitet värnas i en tid när omprioriteringar görs inom ett flertal politiska områden. Detta förutsätter att de resurser som Västra Götalandsregionen lägger på kulturverksamhet i första hand riktas till de tidigare nämnda regionala bolagen. Det är därutöver önskvärt att dessa verksamheter på sikt verkar för en höjd självfinansieringsgrad i den mån det är möjligt.

En symfoniorkester för hela Västra Götaland

Varje år samlas barn och unga från hela världen för att vara en del av Side by Side - världens största musikläger och där Symfonikerna står som huvudarrangör sedan 2016. Musik förenar och bygger broar mellan människor, kulturer och kontinenter. Att som barn och ungdomar känna delaktighet och att tillhöra en gemenskap är oerhört viktigt under ett antal formativa år.

Musik förenar och skapar en meningsfull fritid för barn och unga i Västra Götaland. Med ytterligare en riktad satsning på barn- och ungdomsmusiken kan symfonikerna stärka sin verksamhet och erbjuda unga en gemenskap de annars kanske inte hade fått uppleva. Musiken bidrar inte bara till att hålla våra barn och ungdomar borta från negativa influenser, den ger dem också verktyg för personlig utveckling.

En förstärkning av ungdomsidrotten

Utöver att den agerar folkhälsofrämjande kan ungdomsidrotten spela en viktig roll för att skapa en meningsfull fritid för barn och unga i Västra Götaland. Moderaterna vidtar på nationell nivå en mängd åtgärder för att stärka polis och rättsväsende, och därför ser vi en möjlighet att på regional nivå komplettera dessa med förebyggande insatser i syfte att vända utvecklingen. Att investera i ungdomsidrott kommer gynna vårt samhälle i det långa loppet, och också hjälpa oss att möta de utmaningar vi står inför idag.

Med utökade tillskott kan idrottsföreningar i utsatta områden stärka sin verksamhet och erbjuda hundratals unga en gemenskap och ett meningsfullt sammanhang att vistas i. Idrotten bidrar inte bara till att hålla våra ungdomar borta från negativa influenser. Idrotten ger dem också verktyg för personlig utveckling och ansvarstagande, där de lär sig att samarbeta och verka mot ett gemensamt mål. Idrotten verkar inte bara som en positiv kraft för den fysiska hälsan, utan också den psykiska.

Stopp för studieförbundsbidrag till organisationen Ibn Rushd

Efter återkommande uppgifter om kopplingar till odemokratiska, extremistiska och religiöst fundamentalistiska individer och organisationer; inte minst Muslimska Brödraskapet är det inte längre tillräckligt att endast hänvisa till Folkbildningsrådets riktlinjer för utbetalning bidrag.

Vi anser att det är vår skyldighet som folkvalda representanter att göra det som står i vår makt för att säkerställa att skattemedel inte riskerar att användas till ändamål som är direkt skadliga för jämställdheten, sekularismen och demokratin i vårt land och vår region. I denna budget föreslår vi därför ett stopp för utbetalningar av bidrag till organisationen Ibn Rushd.

Läsfrämjande insatser för unga

Läsning lägger grunden för barn och unga att forma och utveckla sina språkkunskaper. Tyvärr har vi under ett antal år kunnat observera hur skillnaderna i ungas läsande ökat, vilket riskerar att få konsekvenser för såväl skolresultat som den personliga språkutvecklingen. Under föregående år sjuöskades en satsning på läsfrämjande insatser för unga i Västra Götalandsregionen. Detta är en satsning som Moderaterna ser ett stort värde i, och ämnar vidareutveckla.

Kulturstrategi för Västra Götaland

VGR:s ansvar inom kulturområdet regleras av lag och förordning "Lagen (2010:1919) om fördelning av vissa statsbidrag till regionala kulturverksamheter", ger regionerna uppdraget att fördela statliga medel i enlighet med den regionala kulturstrategin. Strategins innehåll regleras i sin tur delvis av förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet där det fastslås att det statliga stödet ska fördelas till sju olika konst- och kulturområden. Kultursamverkansmodellen, som är en viktig del i samverkan mellan stat, regioner, kommuner, det civila samhället och de professionella kulturskaparna, håller på att utredas.

Västra Götalandsregionens arbete inom kultur sker i nära samarbete med akademi, näringsliv, offentliga aktörer och det civila samhället. Samverkan sker lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Utgångspunkten för arbetet är den regionala kulturstrategin som dels lyfter prioriteringar inom de olika konst- och kulturområdena, dels pekar ut fem strategiska områden för samverkan: vidgat deltagande, gynna nyskapande, utveckla kapaciteter, nyttja tekniken och öka internationalisering. Kulturstrategin har nyligen halvtidutvärderats inför revidering av strategin och politiskt beslut under 2023. På grund av pandemin har mycket av arbetet pausats för att i stället fokusera på krishantering.

7. Västra Götalandsregionens ledningsfunktioner

För att bedriva ändamålsenlig verksamhet inom regionens huvudsakliga ansvarsområden finns ett antal stöd- och ledningsfunktioner. Dessa ska bistå organisationen att uppnå ambitionerna inom dessa områden på ett kostnadseffektivt sätt, i linje med vad kommunallagen stipulerar.

7.1 Regionstyrelsen

Regionstyrelsen är Västra Götalandsregionens ledande politiska förvaltningsorgan. Den ska vara väl informerad om och ha ansvaret för hela organisationens utveckling samt följa de frågor som kan inverka på dess utveckling. Regionstyrelsen vakar över att nämnder och styrelser fullgör sina uppgifter inom olika verksamhetsområden utifrån regionfullmäktiges beslut och vad som enligt lag och andra författningar vilar på Västra Götalandsregionen.

7.2 Fastigheter

Styrelsen för fastighet, stöd och service svarar för fastighetsförvaltning och lokalförsörjning samt att utveckla och säkerställa effektivt lokalutnyttjande inom regionen. Styrelsen ansvarar också för leverans av stöd- och servicetjänster åt nämnder och styrelser samt åt de aktiebolag där Västra Götalandsregionen äger mer än hälften av aktierna. I ansvaret ligger att utveckla och effektivt utnyttja de synergier och skalfördelar som finns inom och mellan de ingående verksamhetsområdena i fastighet, stöd och service.

Västra Götalandsregionens lokaler ska vara ändamålsenliga och utgå från verksamheternas behov. Framtidens sjukvård behöver lokaler som klarar av att stödja hälso- och sjukvårdens omställning, är långsiktigt hållbara och är tillräckligt flexibla för att möta kraven från framtidens sjukvård.

Det är viktigt att investeringar vid de enskilda sjukhusen ligger i linje med omställningen i vården och det samlade behovet i ett helhetsperspektiv av sjukvården i Västra Götaland. Planer kring sjukvårdens omställning måste gå hand i hand med planeringen av nya vårdbyggnader och återinvesteringar i nuvarande sjukhus. Miljömål 2030 ställer krav på ett hållbart byggande. Det pågår många projekt inom byggbranschen för att nå ett hållbart byggande. Västra Götalandsregionen ska stötta och vara delaktiga i den typen av projekt.

Att arbeta effektivt och strategiskt är viktigt. Vi måste hålla nere miljöpåverkan så mycket som det går för att du som bor och verkar i Västra Götaland ska kunna leva ett gott liv. VGR är, och ska vara en förebild för en hållbar verksamhet som tar ledartröjan för en hållbar omställning och låg miljö och klimatpåverkan.

Miljömål 2030 antogs av regionfullmäktige i april 2021. Redan nu ser vi dock ett antal problem där VGRs egna högt uppsatta mål driver på kostnader och skapar bekymmersam och krånglig byråkrati. Det vore istället önskvärt att vi på ett övergripande plan följer de mål som regering och riksdag sätter upp, och inte försöker att gå längre.

Investeringsberedningen måste utgå från regiongemensamma behov.

Lokalbehovsplaner med tillhörande investeringsbehov ska varje år fastställas i utförarstyrelser i samråd med beställarna och på så sätt ingå som en förutsättning i det årshjul som gäller för investeringsberedningen. Vid renovering och nybyggnation uppstår evakueringsbehov som i större utsträckning ska lösas genom att ta befintliga resurser i anspråk. Det kan innebära att tillfälligt flytta verksamheter till andra förvaltningar inom Västra Götalandsregionen.

Moderna lokaler

Regionfullmäktige ger i de ekonomiska ramarna uttryck för en ambitiös investeringsplan för sjukhusen och det finns även inom vissa fastigheter ett stort underhållsbehov. På Västra Götalandsregionens skolor föreligger ett generellt behov av underhåll.

Västra Götalandsregionen arbetar i dag med att minska sin energiförbrukning och arbetet med energieffektivisering och energiomställning behöver utvecklas ytterligare. Berörda verksamheter ska involveras vid ny- och ombyggnationer.

7.3 Service

Inom området service ansvarar styrelsen för logistik för enhetlig, sammanhållen, hållbar och resurseffektiv logistik och försörjning av varor och tjänster inom Västra Götalandsregionen och enligt särskilda överenskommelser till länets kommuner. Ansvar för patientmåltider och tvätterier är också viktiga delar för en god vård på våra sjukhus.

Styrelsen har ett långsiktigt strategiskt uppdrag att utveckla logistik- och varuförsörjning med tillhörande tjänster till stöd för Västra Götalandsregionens utförarverksamheter. Styrelsen ansvarar för att ta fram förslag till och genomföra strategiska planer inom logistik- och försörjning. Styrelsen ansvarar också för utvecklingen av ett regionalt optimerat sortiment i samråd med utförarstyrelser och regionstyrelsen. I arbetet med sortimentsfrågor får styrelsen stöd av regionstyrelsens i upphandlings- och andra kommersiella frågor.

Arbetet med kostnadsbesparande sortimentsoptimering behöver påskyndas.

Beredskap för kris och krig ställer nya krav på en säker försörjning av material till sjukvården. En anpassning till statliga krav och säker leverans inom hela regionen är ett prioriterat arbete framöver. Det är också därför viktigt att vi fördelar om medel till förmån för beredskapslager både vad gäller kvalitet och kvantitet för att säkerställa livsmedelsförsörjning.

Genom sina serviceverksamheter har Västra Götalandsregionen goda möjligheter att skapa en kostnadseffektiv organisation så att hela sjukvårdskedjan fungerar på ett bra sätt. Service- och fastighetsverksamheten får i huvudsak sina intäkter via avtal och betalning från olika utförare inom regionen för de tjänster som tillhandahålls. Pandemin visade betydelsen, och gjorde det extra tydligt, av hur viktigt det är med serviceverksamheter som snabbt kan ställa om efter nya förutsättningar.

I serviceuppdraget ingår att avlasta vården. Tillsammans med sjukhusen kan detta uppfyllas genom att utveckla den vårdnära servicen så att vårdens resurser i högre grad kan användas till vårdproduktion. Sjukvårdens kompetens ska användas på rätt sätt och det behövs renodlas vilka arbetsuppgifter som servicepersonal utför. Arbetet med uppgiftsväxling och riktlinjer för arbetsfördelning mellan vårdpersonal och servicepersonal behöver därför utvecklas.

En tillförlitlig logistik- och försörjningsstrategi är av stor betydelse för en effektiv sjukvård. Införandet av en vidareutvecklad modell för materialförsörjning (MiV 2.0) för mottagningar och vårdavdelningar är en prioriterad del av logistik- och försörjningsstrategin.

Till största delen genomförs serviceverksamheterna i egen regi men också genom upphandling och i samarbetet med kommuner. Strategiskt viktiga verksamheter kan utföras i egen regi men tjänster som bedöms kunna utföras av annan ska upphandlas. God kvalitet och kostnadseffektivitet ska alltid prioriteras.

Ett bra samarbete med kommunerna i Västra Götaland genomförs också. Det gäller bland annat hjälpmedelcentralerna samt leverans av läkemedelsnära produkter och välfärdsteknik med digitala produkter.

7.4 Inköp

Västra Götalandsregionen är en av Sveriges största inköpare, vilket skapar möjligheter att koncentrera sig på kvalitet, hållbarhet och kostnadseffektivitet. Ansvar för inköp ligger på koncernkontoret för att skapa ett starkare och mer strategiskt fokus på inköpsfrågor. Det är angeläget att det finns ett användarvänligt inköpssystem för att alla som avropar varor och tjänster kan arbeta smidigt. Det är också angeläget att spårbarheten i fakturahanteringen kan öka samt att fokus fortsatt är starkt på avtalstrohet.

Den nuvarande målsättningen om att en viss andel av regionens livsmedelsinköp ska vara ekologiska, är kostnadsdrivande för regionens verksamheter. Detta trots att det inte nödvändigtvis är miljö- och klimatmässigt fördelaktigt. I dagsläget har Västra Götalandsregionen mål om 55 % ekologiska livsmedel till 2025 och 60 % till 2030. På grund av bland annat ökade livsmedelspriser är det svårt för måltidsverksamheterna att nå dessa mål. Moderaterna är positiva till inköp av ekologiska livsmedel om de dessutom är när- eller svenskproducerade då dessa kan fylla en viktig funktion kopplat till svensk beredskap och självförsörjning. Vi vill dock avskaffa målet om en specifik andel ekologiska livsmedelsinköp.

Sedan 2016 är Västra Götalandsregionen en Fairtrade Region. Flera forskare menar att det saknas belegg för att Fairtrade bidrar till minskad fattigdom och pekar till exempel på att småskaliga och fattiga jordbrukare riskerar att missgynnas. Därför bör VGR överväga att lämna Fairtrade-samarbetet och istället fokusera på att gynna de småskaliga lantbrukarnas arbetsvillkor på andra sätt.

7.5 Säkerhet och beredskap

De senaste årens omvärldsutveckling har gjort att säkerhet- och beredskapsfrågorna vuxit i omfattning och betydelse. Covid-19-pandemin, Rysslands aggressionskrig i Ukraina och Sveriges inträde i Nato. Men också sårbarheter som ställts på sin spets, till exempel elförsörjning, har bidragit till en ökad statlig ambitionsnivå inom området. Detta ställer krav på beredskapsutveckling inom regionens samtliga verksamhetsområden. Sveriges totalförsvarsförmåga ska öka och det svenska medlemskapet i Nato ställer krav på civil beredskap, vilket påverkar Västra Götalandsregionens verksamheter.

Lagstiftning inom området har de senaste åren skärpts, exempelvis säkerhetsskyddslagstiftningen, GDPR (Dataskyddsförordningen) och Lag om informationssäkerhet för samhällsviktiga och digitala tjänster och är på väg att ytterligare skärpas. Investeringar inom såväl fastigheter som digital infrastruktur och system kommer framöver att på ett annat sätt än tidigare behöva beakta säkerhet och beredskapsaspekter.

7.6 IT och digitalisering

Att aktivt jobba med digitalisering för att förbättra, effektivisera och utveckla regionens verksamheter är ett viktigt verktyg. För att möta morgondagens utmaningar är det nödvändigt att utveckla och förändra de invanda arbetssätten vi idag har, att då nyttja teknikens möjligheter innebär att vi utmanar det befintliga traditionella systemet. Här öppnar en ökad digitalisering av välfärdstjänsterna upp för ökad effektivitet och bättre kvalitet.

Under den överskådliga framtiden kommer AI att påverka regionen och dess verksamheter i grunden. Det handlar bland annat om att vi kommer kunna göra nya saker inom bland annat vården och trafiken. Användningsområdet kommer vara, och är mångfacetterat för att analysera stora mängder data, förutsäga händelser, fatta beslut och automatisera uppgifter.

Västra Götalandsregionen ska ligga i framkant av innovation och utveckling, där IT och digitalisering ska vara ett verktyg och stöd för verksamheterna med ett tydligt invånarperspektiv. Därför är det också viktigt att VGR ställer om på alla sätt vi kan.

I samband med att digitaliseringen går framåt och vi arbetar mer och mer med AI och nya digitala verktyg och beslutssystem borde det också vara rimligt att VGR avvecklar faxen som en "säker kommunikationsväg". Idag finns det 529 aktiva faxmaskiner inom VGR. Sedan den första mars 2022 finns möjligheten att ansluta sig till SDK, säker digital kommunikation, vars ansvar idag ligger hos Digg (Myndigheten för digital förvaltning). Detta kommunikationsmedel är tänkt att ersätta faxen som ett säkert kommunikationsmedel inom offentlig förvaltning. VGR som på organisationsnivå är ansluten till den nationella SDK-federationens produktionsmiljö bör göra ytterligare ansträngningar för att skynda på omställningen till digital säker kommunikation inom verksamheterna genom att på ett bredare plan implementera SDK.

8. Västra Götalandsregionens medarbetare

Västra Götalandsregionen behöver vara en attraktiv arbetsgivare för att kunna rekrytera och behålla medarbetare långsiktigt. Arbetsgivaren VGR har satt ett högt mål som uttrycks i ambitionen att uppfattas som Sveriges bästa offentliga arbetsgivare 2027 och är gemensamt för hela koncernen.

Bilden av Västra Götalandsregionen som en bra arbetsgivare spelar en avgörande roll för att kunna rekrytera den kompetens som krävs samt för att skapa engagemang och få medarbetare att vilja stanna kvar inom organisationen. Det är också avgörande för om medarbetare eller andra externa intressenter väljer att rekommendera VGR som arbetsgivare till vänner eller kollegor.

VGR har generellt sett inte problem med att rekrytera personal, utan utmaningen är främst att medarbetare väljer att sluta på grund av brister i den organisatoriska arbetsmiljön. VGR behöver därför arbeta ännu mer fokuserat med att behålla medarbetare, och fokusera på att det goda ledarskapet måste fortsätta utvecklas.

Regionen måste särskilt arbeta ännu mer fokuserat med att behålla medarbetare genom en god organisatorisk arbetsmiljö.

I tydlighets- och transparensyfte bör arbetsgivaravgiften finnas med på regionmedarbetares lönespecifikation.

Kompetensförsörjning på kort och lång sikt

Bemanningsläget är på vissa håll bekymmersamt och det finns kompetensobalanser som måste adresseras. För ökad kontinuitet och stärkta möjligheter till kompetensförsörjning krävs en framåtsyftande medarbetarpolitik som fortsätter på den av GrönBlå Samverkan inslagna vägen med fortsatt fokus på såväl konkurrenskraftiga löner som goda arbetsvillkor. För att långsiktigt kunna behålla och rekrytera medarbetare och rätt kompetens måste Västra Götalandsregionen vara en attraktiv arbetsgivare. Erfarenhet, ansvar och kompetens måste avspeglas i löneutveckling och lönespridning.

Det krävs ett fortsatt arbete kring förändrade arbetssätt med ett tydligt fokus på bemanning- och kompetensplanering både för att stödja arbetet med omställningen inom sjukvården men också utifrån ett verksamhetsperspektiv. Viktigt är en ökad systemförståelse; att se över vilka yrkeskategorier och kompetenser som behövs liksom eventuella behov av nya, förändrade eller färre subspecialiseringar, ökad samverkan mellan befintliga och nya yrkeskategorier, uppgiftsväxling samt matchning både på verksamhets- och individnivå. Arbetet med uppgiftsväxling där införandet av servicemedarbetare bidragit till att avlasta bl a sjuksköterskors arbetsuppgifter i form av t ex förrådshantering och matdistribution till patienter, behöver fortsätta och formaliseras.

Ett större fokus på att kompetensplanera teamet genom till exempel ett förstärkt arbete kring schemaläggning, kan bidra till ökad kontinuitet och trygghet, vilket troligtvis inverkar positivt på den upplevda arbetsmiljön. Västra Götalandsregionen ska centralt verka för att intensifiera arbetet med att sprida goda exempel på arbetstidsmodeller och hälsofrämjande schemaläggning som stödjer kontinuiteten i teamet.

Tillit och frihet är viktigt att upprätthålla och utveckla för att vi ska kunna ta tillvara medarbetarnas engagemang och idéer, förbättra arbetsmiljön och få medarbetare att vilja söka sig till, stanna kvar och utvecklas i Västra Götalandsregionen. Den utvecklingskraft och förmåga till omställning avseende organisation, arbetsätt och samarbeten som verksamheterna och medarbetarna visade på under Covid-19 pandemi är viktigt att fortsatt bejaka.

Attraktiva anställningar, villkor och ersättningar

Kontinuitet är ett viktigt ledord för trygghet och stabilitet på arbetsplatsen. Västra Götalandsregionen ska därför erbjuda attraktiva arbetsplatser med konkurrenskraftiga villkor och goda möjligheter till karriär- och kompetensutveckling så att medarbetare väljer att söka sig till, och stanna kvar i Västra Götalandsregionen.

Förbättrings- och utvecklingsarbetet är en ständigt pågående process i nära samverkan mellan chefer och medarbetare som ska utgå från verksamhetens behov. Helhetssyn och samverkan ska prägla verksamheten och genom tillsynsstyrning kan handlingsutrymmet för medarbetarna öka. Det är viktigt att tillvarata medarbetarnas idéer och initiativ som kan bidra till förbättrad arbetsmiljö, minskad administration bland annat genom en administrativ prövningsrätt, och högre produktivitet. För att möjliggöra lokalt förbättringsarbete på varje enskild arbetsplats ska dessa ges resurser för utvecklingsarbete och alla chefer utbildning i kvalitetsdriven verksamhetsutveckling.

Det krävs också ett fortsatt arbete med lönesättningen. Att tillförsäkra en god löneutveckling under hela arbetslivet ska ha hög prioritet och fokusera på att stärka kopplingen mellan karriärutveckling, kontinuitet och yrkesskicklighet med särskilt fokus på de grupper som uppbär den kliniska verksamheten inom hälso- och sjukvården. Vi har bidragit till flera omfattande lönesatsningar och höjda ersättningar för medarbetarna i vården. Sammanställd lönestatistik visar att satsningarna har varit framgångsrika men det finns vårdnära yrkesgrupper där Västra Götalandsregionen har svårigheter att behålla och rekrytera medarbetare och som bör prioriteras vidare.

Systematiken och systemförståelsen i arbetet med lönesättning, en ökad lönespridning samt jämställda löner bör intensifieras och tydliggöras där lönestrukturen ska stimulera till förbättringar av verksamhetens effektivitet, produktivitet och kvalitet samt bidra till att arbetsgivaren når målen för verksamheten. Löneutvecklingen ska vara högre för de prioriterade grupperna än för övriga. Lönesättningen måste samtidigt hållas inom tilldelad budgetram.

Karriärmöjligheter och tjänsteutbud behöver utvecklas så att medarbetare kan växa och utvecklas i sina yrken. Regionen behöver anställningsformer som fungerar och uppfattas som attraktiva för medarbetare i olika faser av livet. Att möjliggöra och arbeta fram modeller för kombinations- och/eller rotationstjänster där medarbetaren kan arbeta inom öppen- och slutenvård, rotera och byta mellan olika arbetsplatser internt och externt, liksom snabb- och beredskapsutbildningar, kan ge goda synergier, och bidra till att öka robustheten i sjukvårdssystemet, samt gör Västra Götalandsregionen till en attraktivare arbetsgivare.

Satsningen på förstärkt IVA-vård år 2022–2024 som GrönBlå Samverkan startade har, genom förstärkning av intensivvården med 70 förstärkningsssjuksköterskor och 70 förstärkningsundersköterskor, haft som mål att skapa en robust och hållbar struktur vid extraordinära situationer och särskilda händelser. För att upprätthålla denna struktur efter avslutat projekt 2024, görs bedömningen att totalt cirka 10 miljoner kronor behöver tillföras berörda förvaltningar.

Medarbetarpooler, som erbjuder fasta anställningar, fungerar som alternativ till inhyrd personal och som en intern lösning för att avlasta medarbetare vid arbetstoppar eller sjukdom. Det är samtidigt en flexibel anställningsform för kunniga medarbetare som vill ha omväxling och utmaningar.

Bristande tillgång till rätt kompetens är en av de största utmaningarna som vården har för att möta rådande behov. Detta problem finns inom så gott som alla verksamhetsområden, men är särskilt tydliga i vissa, förhållandevis smala, specialiteter och kan röra både läkare och sjuksköterskor. Idag medger våra interna regelverk exempelvis inte att läkare som vill ta extrapass får göra så på egen klinik (så kallad internstafett). Det innebär att de individer som har möjlighet, lust och vilja att bidra med sin kompetens, på sin ordinarie arbetsplats, inte har möjlighet att göra det på grund av interna regler. I stället hänvisas dessa till att utföra detta arbete på andra håll, exempelvis hos andra regioner. Vi har därför föreslagit en översyn av gällande regler för hur medarbetare anställda i Västra Götalandsregionen medges så kallad bisyssla i form av anställning i bemanningsföretag.

Äldre, seniora medarbetare bär på stor kunskap och erfarenhet och bidrar till trygghet för nya oerfarna medarbetare. De kan därtill också efter pensionering fungera som beredskapspersonal under semestrar och arbetstoppar. Ett åldersmedvetet förhållningssätt i verksamheten med insatser för att locka äldre, erfarna medarbetare att arbeta kvar inom sjukvården med till exempel möjlighet till flexibla anställningar och handledar- och mentorsupdrag, ska fortsätta och utvecklas. En bifallen motion från Moderaterna om att höja ersättningen motsvarande den besparing som den lägre arbetsgivaravgiften medför för Västra Götalandsregionen, för de medarbetare som arbetar kvar från och med det år de fyller 67 år, kan komma att premiera dessa medarbetare.

Ett hållbart arbetsliv

Med begränsade resurser är det viktigt med rätt använd kompetens. Arbetet med förändrade arbetssätt, uppgiftsväxling och avlastning måste därför fortsätta. Det handlar till exempel om ett ökat samarbete över organisatoriska gränser där medarbetarna ses som en resurs mellan avdelningar och verksamheter. Fler arbetsuppgifter bör också överföras till servicemedarbetare, inte minst inom städ- och måltidsverksamhet samt materialhantering.

På regionövergripande nivå finns ett ansvar i att underlätta bemanningen genom att söka undanröja hinder samt skapa goda ramverk och villkor för verksamheter och medarbetare, bland annat för regler för bisysslor och karens och ett synsätt där andra sjukvårdsgivare ses som goda komplement till Västra Götalandsregionens egen verksamhet. Helgtjänstgöringen handlar om möjligheterna att bemanna dygnet-runt-verksamheterna men är samtidigt en faktor som påverkar attraktiviteten för att arbeta inom hälso- och sjukvården. Även om ersättningarna höjts för de tyngre passen så finns det, för att klara bemanningen, behov av en översyn kring ytterligare åtgärder och en dialog och samverkan med de fackliga organisationerna.

Utbildningsplatser för framtida medarbetare

Utifrån nuvarande och framtida kompetensbehov är det nödvändigt med ett strategiskt arbete med utbildning och kompetensutveckling, men också en kraftsamling kring utbildningsuppdraget för att locka dagens unga att bli framtidens medarbetare i Västra Götalandsregionen. Satsningarna på betald vidareutbildning till specialistsjuksköterska fortsätter, liksom satsningarna på kompetensutvecklingsinsatser och introduktionsutbildningar.

Västra Götalandsregionens kapacitet att ta emot studerande för utbildning, praktik eller motsvarande, måste vara tillfyllest, nyttjas optimalt och av hög kvalitet. Under de kommande åren förändras läkarutbildningen successivt. För att klara kompetensförsörjningen av specialistläkare inom identifierade bristspecialiteter utifrån kompetensförsörjningsplanen, behövs en noggrann uppföljning och ett tydligare ansvar för styrning och prioritering, dimensionering och finansiering av AT, ST och BT. Listningskravet per ST-läkare bör ses över, för att underlätta möjligheterna till vidareutbildning i hela regionen.

Idag råder en brist på specialister i allmänmedicin, vilket har negativa konsekvenser för primärvården och utbyggnaden av den nära vården. För att möta behoven och förbättra vården behöver antalet utbildningsplatser öka, likaså insatserna att locka fler att utbilda sig till specialister inom allmänmedicin.

Stort fokus måste läggas på att öka genomströmningen av studenter samtidigt som kvaliteten bibehålls. Efter pandemin finns ett uppdämt behov av verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som måste mötas. Detta i kombination med att uppskjuten planerad vård måste omhändertas ställer krav på nya rutiner och arbetssätt för att nyttja alla tillgängliga resurser i form av handledning på bästa sätt t ex grupphandledning, på samordning och samverkan i befintliga strukturer och utveckling av nya lärmiljöer, såsom till exempel simuleringscenter och utbildningsvårdcentraler. I detta arbete kan senior kompetens vara en viktig del men även deltidsanställningar för till exempel sjuksköterskestudenter under utbildningstiden som på så sätt lär sig jobbet på jobbet.

Handledningen bör också premieras för att möjliggöra en positiv utveckling av kvalitet och kompetens. Det skulle gynna hela produktionskedjan i vården. Det krävs en nära dialog med såväl primärvården, sjukhusen, som kommunerna och privata vårdgivare, för att finna möjliga samverkansmöjligheter gällande utbildning och auskultation. Digitaliseringens möjligheter ska nyttjas för ett effektivare resursutnyttjande till exempel avseende handledarskap och inom PLUS, med syftet att möta behovet av utbildningsplatser.

9. Hållbarhet

Västra Götalandsregionens hållbarhetsmål 2030 (Mål för social hållbarhet 2030 och Miljömål 2030) utgår ifrån de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Målen fastställer att VGR främjar god hälsa och välbefinnande, arbetar för jämlikhet och lika rättigheter, skapar tillit, trygghet och delaktighet, arbetar resurseffektivt och giftfritt, ställer om till låg klimatpåverkan samt främjar biologisk mångfald och ekosystem. Utöver de redan befintliga hållbarhetsmålen bör även ett mål gällande ekonomisk hållbarhet införas. Ekonomisk hållbarhet är en förutsättning för att VGR ska ha möjlighet att uppfylla målen inom övriga hållbarhetsområden.

VGR är en region med stora tillgångar i form av en lång kuststräcka och ett rikt utbud av sjö- och vattennära miljöer. Ett av de största hoten mot vår miljö i Västra Götaland är plast samt mikroplaster i våra hav och sjöar. Det är därför viktigt att VGR fortsatt arbetar med dessa frågor både regionalt, nationellt samt internationellt. Ett annat angeläget ämne som hotar både dricksvattenförsörjningen samt mat från havet är PFAS.

10. Västra Götalandsregionens ekonomi

VGR har med grönblått styre (2014-2022) haft goda ekonomiska resultat vilket gett en förbättrad finansiell kapacitet som förbättrade möjligheten att möta den tillfälliga och kraftiga ökningen av pensionskostnaderna. Moderaterna går för 2025 fram med en framtidsinriktad budget som både ser till nuvarande finansiella behov, men som också tar höjd för framtida utmaningar. Vi fortsätter att prioritera och effektivisera inom områden vi ser har växt sig alldeles för stora, och gör dessutom riktade satsningar inom hälso- och sjukvården för att lyckas vända den negativa trend vi ser inom framför allt köbildning och inställelsetider för ambulans. Vår budget tar ansvar för dåtid, nutid och framtid. Det är viktigt att VGR nu återgår till den ordinarie ekonomiska förvaltningen med positiva ekonomiska resultat och en fortsatt förbättrad soliditet.

10.1 Ekonomisk utblick

I spåren av lågkonjunkturen, den höga inflationen och successivt höjda styrräntor kan en nedgång avläsas för såväl svensk export som konsumtion. Inflationen har visserligen bromsat in men är trots det högre än det av Riksbanken satta tvåprocentsmålet. En svag svensk krona medför att importpriserna är höga, vilket påverkar såväl företag som hushåll negativt.

Det finns en rad samverkande faktorer som förklarar lågkonjunkturen. Förutom inflation och höjda räntor spelar höga energi- och bränslepriser och den ryska invasionen av Ukraina en betydande roll i konjunkturons inbromsning. Många bedömare menar att den nuvarande situationen i vissa delar skiljer sig från andra lågkonjunkturer eftersom det rör sig om en minskad efterfrågan på varor och tjänster. Kraftig pristillväxt, ökade räntekostnader, minskade reallöner och oro inför framtiden gör att konsumenterna håller i pengarna. Detta medför att efterfrågan på varor och tjänster i svensk ekonomi minskar och den ekonomiska aktiviteten sakta avtar.

Den höga inflationen de senaste åren har inneburit att Västra Götalandsregionens kostnader, inklusive pensionskostnader, ökat kraftigt med underskott som följd på grund av underfinansierade budgetförslag från den Rödgröna ledningen. Inflationen förväntas nu falla tillbaka under 2024.

Trots att skatteintäkterna utvecklas normalt urholkas köpkraften. Västra Götalandsregionen står därtill inför stora investeringsbehov och IS/IT-satsningar. 2025 förväntas pensionskostnaderna falla tillbaka till en mer normal nivå och tillsammans med att en återhämtning förväntas i Sverige och omvärlden förbättras ekonomin. Återställande av den Rödgröna ledningens underskott 2023 och 2024, tillsammans med ekonomiska utmaningar för framför allt regionens sjukhus, innebär dock ett tufft ekonomiskt läge för VGR även kommande år.

Osäkerheterna påverkar förutsättningarna för VGR:s finansiering och planering. Tidplanen för regionens budget behöver balansera behovet av tidiga förutsättningar för förvaltningar och bolag mot behovet av att kunna styra om resurser om förutsättningarna förändras fort. Det innebär att ett budgetbeslut i juni kan behöva kompletteras med kompletterande beslut i november 2024.

Utöver den osäkra ekonomiska framtiden kommer kompetensförsörjningen fortfarande att vara den stora utmaningen de kommande tio åren, vilket förklaras av den demografiska utvecklingen som medför en lägre tillväxt av sysselsatta. Samtidigt finns motverkande utveckling och trender som kan lindra problemen, till exempel att allt fler förlänger sitt arbetsliv och potentialen i nya arbetssätt och ny teknik.

10.2 Skatteintäkter och generella statsbidrag

I reala termer växer skatteunderlaget med cirka en procent per år 2023 – 2027, att jämföra med de senaste tio årens genomsnitt på 1,7 procent per år (källa: SKR). Trots den nominella tillväxten urholkas alltså fortsatt köpkraften kraftigt på grund av prisökningar.

I takt med att inflationen avtar normaliseras även priserna för förbrukning. Åren 2025 – 2027 ökar kostnaderna i huvudsak i takt med de demografiska behoven och prisutvecklingen. År 2025 gör kostnaderna en "rekyl" nedåt, främst till följd av att kostnaderna för tjänstepensioner faller. Avgörande för vändningen är att inflationen faller.

De generella statsbidragen ingår i systemet för kommunalekonomisk utjämning som tillsammans med skatter fördelas till regionbidrag i samband med regionfullmäktiges budgetbeslut. I Regeringens budgetproposition för 2024 förstärktes de generella statsbidragen med 3 miljarder kronor för att förbättra regionernas ekonomiska förutsättningar. 2025 sker en minskning med sammanlagt 576 miljoner kronor till regionerna i det generella statsbidraget kopplat till fri tandvård för unga vuxna då åldern sänks från 23 till 19 år. För Västra Götalandsregionens del motsvarar det ca 96 miljoner kronor.

Utöver generella statsbidrag beslutar staten även om riktade statsbidrag. I budgetpropositionen för 2024 tillfördes ett sektorsbidrag till regionerna på totalt 3 miljarder varav 480 miljoner kronor till VGR utan krav på motprestation. Regeringen aviserade också att det prestationsbundna statsbidraget kopplat till tillgänglighet och korta vårdköerna kommer att öka för 2025. Statsbidraget för Nära vård med fokus på primärvården förstärks för 2025. Enligt budgetpropositionen förstärks även de riktade statsbidragen för cancervård och barncancervård och för att främja psykisk hälsa under 2025 och 2026. Statsbidraget för förlossning och kvinnors hälsa förstärktes 2024 och förstärks även 2025.

10.3 Fördelning av regionbidrag och satsningar under perioden

Nämnder- och styrelser regionbidrag för år 2025 och planåren 2026-2027 räknas generellt upp med uppräkningsfaktorn 2 procent per år för perioden. En sådan uppräkning innebär att utgångspunkten för Västra Götalandsregionens budget 2025 är ett överskott på 2 915,7 mnkr. Det innebär att vi på förhand går in i 2025 med ett positivt resultat. Det öppnar också upp för specifika satsningar inom främst hälso- och sjukvården.

Moderaterna lägger fram en effektiv och framtidsinriktad budget, som även tar hänsyn till de av Rödgrön ledning underfinansierade år vi kommer från. Vissa områden inom regionen har dock redan växt sig alldeles för stora och vi kommer att fortsätta med prioriteringar och effektiviseringar inom dessa områden. Budgeten för 2025 har ett förväntat resultat på 3 530,3 mnkr, med ett planerat överskottsmål för 2025 om 4 %. Nedan redovisas riktade ramförändringar för 2025:

Strategiska hälso- och sjukvårdsnämnden

Nämnden föreslås få ett oförändrat regionbidrag för 2025 om 129,6 mnkr.

Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden

Nämndens budgetram föreslås fastställas till ca 51 333,2 mnkr. Prioriteringar i budgeten innefattar effektivisering av fast läkarkontakt och vårdval rehab. De riktade satsningarna inom ramen för OSN är på kortade vårdköer, vårdval BUP samt en satsning på ambulans- och akutvård.

Delregionala nämnderna

Budgetramen för de delregionala nämnderna föreslås fastställas till 138,9 mnkr.

Miljö- och regionutvecklingsnämnden

Nämndens ram föreslås bli 793,2 mnkr, där effektiviseringskrav återfinns om 203,5 mnkr.

Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden

Nämndens uppräkning uteblir, tillsammans med ett effektiviseringskrav om 300 mnkr av nämndens uppdrag samt Västtrafiks bedömning av det sänkta behovet av driftsbidrag om 200 mnkr. Nämndens budgetram föreslås bli 6 021 mnkr.

Kulturnämnden

Kulturnämnden föreslås få ett justerat regionbidrag till 1 041,7 mnkr, innefattande avveckling av folkteatern om 62 mnkr, och effektivisering av nämndens uppdrag. Samt riktade satsningar till ungdomsidrott och ytterligare satsning på ungdomsmusik genom Göteborgs Symfoniker.

Styrelsen för fastighet, stöd och service

Styrelsens ram fastställs till 1 065,5 mnkr för 2025.

Styrelsen för logistik

Styrelsens ram fastställs till 59,9 mnkr för 2025.

Nämnd Hälsan och Stressmedicin

Styrelsen föreslås få ett justerat regionbidrag till 21,9 mnkr för 2025.

Regionfullmäktige

Till regionfullmäktige föreslås en budgetram om 98,2 mnkr.

Regionstyrelsen

Budgetramen för regionstyrelsen har under de senaste åren växt sig för stor. Administrationen har växt sig större än det vårdnära arbetet generellt i hela Sverige, varför vi i denna budget föreslår effektiviseringsåtgärder om 251,1 mnkr. Detta innefattar bland annat en effektivisering av koncernkontoret att bli smalare och spetsigare. Regionstyrelsen tillförs 2 mnkr i utredningsbidrag för sjukhusen i väster.

Personalutskottet

Förslaget är att ramen fastställs till 1 422 mnkr.

Hållbarhetsutskottet

Förslaget är att ramen fastställs till 15,1 mnkr.

Revisorskollegiet

Regionfullmäktiges presidium bereder revisionens regionbidrag. Förslaget är 28,25 mnkr för 2025.

Patientnämnderna

Budgetramen för 2025 föreslås till 28,4 mnkr.

Moderförvaltningen

Regionbidraget till moderförvaltningen är 3 264,8 mnkr för år 2025.

10.3.1 Tabellverk Regionbidrag

	Budget 2024 Regionbidrag	Budget 2025 Regionbidrag	Budget 2026 Regionbidrag	Budget 2027 Regionbidrag
Hälso- & sjukvård	49 941,6	51 601,7	52 053,7	53 014,8
Strategisk SN	75,0	129,6	132,2	134,8
Operativ SN	49 727,7	51 333,2	51 779,8	52 735,4
Delregionala nämnderna	138,9	138,9	141,7	144,5
DRN N:a	25,7	25,7	26,3	26,8
DRN S:a	20,6	20,6	21,0	21,4
DRN Ö:a	17,2	17,2	17,5	17,9
DRN V:a	21,5	21,5	21,9	22,4
DRN Gbg	53,9	53,9	55,0	56,1
Regional utveckling	8 499,1	7 855,8	8 240,4	8 759,1
Miljö- och regionutvecklingsnämnden	977,2	793,2	821,6	839,9
Kulturnämnden	1 165,4	1 041,7	1 062,5	1 083,7
Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden	6 356,6	6 021,0	6 356,4	6 835,5
Serviceverksamheter	741,3	1 147,2	1 075,2	1 081,7
Styrelsen för fastighet, stöd och service	661,2	1 065,5	991,8	996,6
Styrelsen för logistik	58,7	59,9	61,1	62,3
Nämnd Hälsan & stressmedicin	21,4	21,9	22,3	22,7
Regiongemensamt	11 173,2	6 920,1	6 015,0	6 746,8
Regionfullmäktige	96,2	98,2	100,1	102,1
Regionstyrelsen	4 488,4	3 802,6	3 878,7	3 956,2
Regionstyrelsen	3 138,3	2 365,5	2 412,8	2 461,0
Personalutskottet	1 335,3	1 422,0	1 450,5	1 479,5
Hållbarhetsutskottet	14,8	15,1	15,4	15,7
Revisorskollegiet	27,4	28,3	28,8	29,4
Patientnämnderna	27,9	28,4	29,0	29,6
Arkivnämnden				
Koncernbanken	-302,1	-302,1	-302,1	-302,1
Moderförvaltningen	6 835,4	3 264,8	2 280,5	2 931,6
Summa	70 355,3	67 524,9	67 384,3	69 602,4

10.4 Fördelning av riktade statsbidrag

De riktade statsbidrag som regionen mottar ska i huvudsak hanteras av de nämnder som äger att fördela dem till regionens verksamheter.

10.5 Investeringar

VGR står alltjämt inför stora reinvesteringsbehov. Prisutvecklingen på vissa byggnadsmaterial har ökat kraftigt, men samtidigt gör det försämrade konjunkturläget att nya upphandlingar kan bli mer fördelaktiga. Detta påverkar budgeten för större fastighetsinvesteringar som beslutades i ett lägre kostnadsläge och projekt som är underpågående planering. Investeringsbudgeten i sig är en årlig utgiftsrestriktion. Därför beror det faktiska utfallet gentemot budget på om investeringarna håller tidplan och kan genomföras i tid. Under de senaste åren har förskjutningar Västra Götalandsregionen i större projekt gjort att budgeten inte uppnåtts vilket ger en förskjutning på den bedömda ökningen av avskrivningskostnaderna.

För perioden 2025 – 2034 bygger bedömningen om det långsiktiga investeringsbehovet på förvaltningar och bolags inskickade investeringsbehov, inklusive en utblick från Fastighet, stöd och service om kommande behov av reinvesteringar i VGR:s samlade fastighetsbestånd. Investeringsbehovet i VGR summeras till cirka 100 miljarder kronor. Behovet överstiger vida det utrymme som är ekonomiskt hållbart. Enligt koncernkontorets beräkningar är en ekonomiskt hållbar investeringsbudget, i enlighet med Riktlinje för ekonomisk hushållning, 54 miljarder kronor för perioden 2025 – 2034.

Sahlgrenska Life är ett viktigt projekt och kommer bidra i utvecklingen till framtidens sjukvård. Vi skulle vilja se ett koncept där regionen står som hyresgäst av hus 2 & 3, detta för att få till en bra samverkan mellan alla olika parter i projektet. Investeringen bör inte läggas in i ordinarie investeringsram då detta kan komma att leda till undanträngningseffekter av befintliga investeringar.

10.6 Pensionsåtagandet

Pensionskostnaderna, framför allt avsättningen till den förmånsbestämda avtalspensionen, påverkas till stor del av inflationen och därav följer att det är stora svängningar mellan åren och att prognoserna är mycket osäkra. Ett nytt pensionsavtal började gälla från och med 1 januari 2023. Avtalets konstruktion innebär att pensionsavsättningen i balansräkningen på sikt kommer fasas ut, i stället kommer ett helt premiebaserat avtal införas successivt och gälla både för nuvarande anställda som väljer att gå över till det nya avtalet och för alla nyanställda medarbetare. Avgifterna kommer bli högre men avtalet kommer innebära mer förutsägbara kostnader och lägre kostnader för inflationsskydd av pensionsskulden.

Genom PO-pålägget på anställdas löner (personalomkostnadspålägg) ska verksamheterna finansiera regionens kostnader för pensionsavgifter och förmånsbestämd avtalspension. Den finansiella kostnaden och kostnaden för ansvarsförbindelsen (pension intjänad före 1998) finansieras av moderförvaltningen. För att undvika ryckighet för utförarstyrelserna och inte höja PO-pålägget så mycket som egentligen skulle krävas för att täcka de höga kostnaderna för den förmånsbestämda avtalspensionen, har regionfullmäktige beslutat att finansiera en större del av pensionskostnaderna centralt även för 2024.

I takt med att inflationen sjunker tillbaka beräknas pensionskostnaderna från 2025 återgå till lägre nivåer. En ny prognos från KPA pension i januari 2024 indikerar dock att pensionskostnaderna för åren 2025 – 2027 inte sjunker tillbaka i samma snabba takt som tidigare antaganden.

10.7 God ekonomisk hushållning

Regionfullmäktige antog i maj 2020 riktlinjer för god ekonomisk hushållning (Dnr RS 2019-06176). De delar som refereras till här kommer ur detta ärende. Där finns också djupare förklaring till de finansiella målen.

10.7.1 Hållbar ekonomisk utveckling

Enligt kommunallagen ska en regions budget upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna. För att uppnå god ekonomisk hushållning på lång sikt räcker dock inte ett resultat på eller precis över noll. Ett överskott behövs exempelvis för att inflationsskydda det egna kapitalet och för att finansiera investeringar och pensionsutbetalningar.

Ekonomiska marginaler behövs också för att möta konjunkturer, klara oväntade kostnader och genomföra utvecklingsinsatser. En viktig förutsättning för god ekonomisk hushållning är att bygga upp ekonomiska resurser under gynnsamma år (exempelvis genom avsättning till resultatutjämningsreserven) för att klara år med vikande ekonomi.

För en hållbar ekonomisk utveckling krävs en långsiktigt hanterbar nettokostnadsutveckling. I praktiken innebär det att takten för nettokostnaderna inte ska överstiga prognoserna för intäkter från skatter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

10.7.2 Ekonomisk inriktning för Västra Götalandsregionen

Den övergripande ekonomiska inriktningen är att Västra Götalandsregionen ska ha en god resultatutveckling och finansiell kapacitet samt präglas av god ekonomisk riskhantering och kontroll. Dessa är tätt sammankopplade områden.

Ekonomiska överskott är nödvändiga för att bygga upp den finansiella kapaciteten inför kommande år, och för att säkra en god resultatutveckling krävs en effektiv hantering av uppkomna risker och kontroll över den ekonomiska utvecklingen.

Här är budgetföljsamhet och en ändamålsenlig ekonomistyrning viktiga komponenter. Den finansiella kapaciteten är bland annat betydelsefull för att Västra Götalandsregionen ska kunna betala medarbetarnas framtida pensioner och ett visst överskott i den löpande driften krävs för att investeringsutgifter inte ska leda till en allt för kraftig skuldsättning.

10.7.3 Finansiella mål

- Kassalikviditeten ska överstiga 100 procent
- Förvaltad pensionskapital ska på sikt täcka det totala pensionsåtagandet
- Avskrivningskostnaderna som årlig andel av intäkter från skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning ska inte överstiga 6 procent under en rullande tioårsperiod
- Budgetavvikelsen ska understiga en procent

11. Ekonomitabeller

11.1 Resultaträkning

Resultaträkning (mnkr)	2025	2026	2027
Verksamhetens intäkter, inkl riktade statsbidrag	16 295	16 784	17 288
varav riktade statsbidrag	3 000	3 000	3 000
Verksamhetens kostnader, exkl av- och nedskrivningar	-78 550	-79 328	-81 404
Avskrivningar och nedskrivningar	-3 600	-4 000	-4 300
Verksamhetens nettokostnad	-65 854	-66 544	-68 416
Skatteintäkter	57 095	59 542	62 002
Kommunalekonomisk utjämning inkl generella statsbidrag	13 960	14 201	14 434
varav generella statsbidrag	6 524	6 720	6 921
Finansiella intäkter	90	90	90
Finansiella kostnader	-1 761	-930	-1 276
ÅRETS RESULTAT	3 530	6 359	6 834

11.2 Balansräkning

Balansräkning (mnkr)	2025	2026	2027
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	1 325	1 339	1 359
Byggnader och Mark	26 414	27 925	30 114
Maskiner och inventarier	13 321	15 696	18 687
Finansiella anläggningstillgångar	1 100	1 100	1 120
Summa anläggningstillgångar	42 160	46 060	51 280
Bidrag till infrastruktur	313	268	223
Omsättningstillgångar			
Förråd	600	600	600
Kortfristiga fordringar	7 600	7 700	7 900
Kortfristiga placeringar	28 321	30 084	34 052
Kassa och bank	500	500	500
Summa omsättningstillgångar	37 021	38 884	43 052
SUMMA TILLGÅNGAR	79 494	85 212	94 555
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital			
Årets resultat	3 530	6 359	6 834
Övrigt eget kapital	14 788	18 318	24 677
varav resultatutjämningsreserv	165	165	165
Summa eget kapital	18 318	24 677	31 511
Avsättningar			
Avsättningar pensioner	39 945	40 560	41 574
Övriga avsättningar	4 700	4 800	4 900
Summa avsättningar	44 645	45 360	46 474

Skulder			
Långfristiga skulder	4 945	4 945	4 945
Kortfristiga skulder	11 586	10 230	11 625
Summa skulder	16 531	15 175	16 570
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	79 494	85 212	94 555

12. Beslutspunkter

Regionfullmäktige föreslås besluta följande:

1. Regionfullmäktige fastställer regionbidrag till styrelser, nämnder och verksamheter för 2025 i enlighet med föreliggande förslag till budget.
2. Regionfullmäktige fastställer den ekonomiska flerårsplanen för åren 2026 och 2027.
3. Regionfullmäktige fastställer i budgeten angivna prioriterade mål, fokusområden med uppdrag samt finansiella mål.
4. Regionfullmäktige fastställer skattesatsen för 2025 till 11:48 öre per skattekrona.
5. Regionfullmäktige fastställer investeringsramen för perioden 2025 – 2034 till 54 miljarder kronor.
6. Regionstyrelsen bemyndigas att utifrån investeringsramen fastställa investeringsplan.
7. Regionstyrelsen bemyndigas att fatta beslut om tekniska justeringar av regionbidrag till nämnder och styrelser under förutsättning att ärendena inte är av principiell art.
8. Regionstyrelsen bemyndigas att vid behov fastställa andra tidpunkter för uppdrag och detaljbudget.
9. Regionstyrelsen bemyndigas att disponera medel inom koncernbanken och moderförvaltningen i syfte att kunna fullfölja samordningsansvaret och uppgiften om övergripande ansvar för verksamheter i egen regi.
10. Regionstyrelsen bemyndigas att fastställa fastighetsindex.
11. Regionstyrelsen får i uppdrag att besluta om tekniska planeringsanvisningar till nämnder och styrelser för 2025, 2026 och 2027 med den av regionfullmäktige fastställda budgeten och flerårsplan som grund.
12. Operativa hälso- och sjukvårdsnämnden ska senast 30 oktober 2024 fatta beslut om uppdrag, finansiering med mera till vårdens utförare för budgetåret 2025 samt för 2026 och 2027.
13. Miljö- och regionutvecklingsnämnden, Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden, och kulturnämnden ska senast 30 oktober 2024 fatta beslut om uppdrag, finansiering med mera till respektive verksamheter för åren 2025, 2026 och 2027. Andra ekonomiska frågor som påverkar annan förvaltning ska vara hanterade senast 31 augusti 2024.
14. Nämnder och styrelser ska senast 30 november 2024 fastställa budget och verksamhetsplan för 2025 i enlighet med de uppdrag, inriktning och den finansiering som fastställts.
15. Nämnder och styrelser ska senast 30 november 2024 fastställa ekonomiska flerårsplaner och verksamhetsplaner för åren 2026 och 2027 i enlighet med de uppdrag, inriktning och den finansiering som fastställts.
16. Styrelsen för fastighet stöd och service och styrelsen för logistik ska senast den 30 september 2024 teckna serviceöverenskommelser med berörda verksamheter.
17. Regionstyrelsen får i uppdrag att, inom ramen för sin uppsiktspflicht, följa och granska hur styrelser och nämnder genomför sin budget för 2025 och planer för 2026 och 2027.
18. Regionfullmäktige uppdrar åt regionstyrelsen att påbörja ett utvecklingsarbete för att få mer långsiktighet i planeringen med inriktningen att fasa ut den ettåriga budgeten för utförarstyrelserna. Uppdrag och ekonomiska förutsättningar ska istället utgå från flerårsplaneringen.
19. Regionfullmäktige fastställer i övrigt i budgeten angivna mål och fokusområden samt inriktningar för 2025 samt plan för 2026–2027.

Presskontakt

Jasmin Usta

Politisk sekreterare & pressansvarig (M)

jasmin.usta@vgregion.se

0720-84 03 79

